

Niina Suokas

Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ja nuoren syrjäytyminen

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaalialan koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: sosionomi (AMK)

Tekijä: Niina Suokas

Työn nimi: Ennaltaehkäisevän nuorisotyö ja nuoren syrjäytyminen

Ohjaaja: Anu Aalto

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 81

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyöni tavoitteena on selittää ja ymmärtää ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ja syrjäytymistä ilmiönä ja näiden molempien yhteyksiä nuorten elämään nuorisotyön ammattilaisten näkökulmasta. Tavoitteena oli selvittää näiden kahden käsitteen yhteyksiä toisiinsa ja nuorisoon. Opinnäytetyössäni selvitetään myös mitkä ovat syitä nuorten syrjäytymiselle ja mitä ennaltaehkäisevä nuorisotyö on, ketkä siinä ovat toimijoina ja miten sitä voisi kehittää ja mikä on sen tulevaisuus. Olen myös tutkinut näitä ilmiöitä Belgiassa opiskellessani ja tuon siellä saamani tulokset esiin omana Belgian osiona.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä keskeisiä käsitteitä ovat syrjäytyminen ja sen syyt sekä ennaltaehkäisevä nuorisotyö ja sen kehittäminen. Tutkimus toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä käyttämällä teemahaastattelua. Haastateltavat olivat nuorisotyönammattilaisia ja heidän ammattinimikkeensä olivat: seurakunnan nuoriso-ohjaaja, nuorisotoimen työntekijä, sosiaalityöntekijä, etsivän nuorisotyön nuorisotyöntekijä ja projektityöntekijä. Haastateltavia oli yhteensä kahdeksan ja kahta heistä haastattelin ulkomaanharjoitteluni aikani Belgiassa.

Opinnäytetyön keskeisimpiä tuloksia olivat että, syrjäytymistä pidettiin yhä kasvavana ilmiönä nuorten parissa ja koettiin, että sillä pystyttiin käsitteenä laaja-alaisesti määrittämään monta ongelmaa. Syrjäytymisen pääsyynä pidettiin aikuisen tuen puuttumista. Kaikki haastateltavat tekivät ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, kuitenkin oltiin yleisesti sitä mieltä, että varhainen puuttuminen ei käy toteen vielä ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä tarpeeksi ja kaikki nuorisotyön toimijat toivoivat pystyvänsä tukemaan nuoria jo paljon aikaisemmassa vaiheessa, ennen ongelmien syntyä.

Avainsanat: syrjäytyminen, ennaltaehkäisy, nuorisotyö, nuori, Belgia.

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree programme of Social Work

Specialisation: Bachelor of Social Work

Author: Niina Suokas

Title of thesis: Precautionary youth work and social exclusion of young people

Supervisor: Anu Aalto

Year: 2011

Number of pages: 81

Number of appendices: 2

The aim of this thesis was to explain the phenomenon of precautionary youth work and social exclusion and how these both are connected to young people's life from professional point of view. The aim was to investigate the links between these two concepts to each other. Another aim was to seek what are the reasons for exclusion of young people and what precautionary youth work is, who the players are and how it could be developed and what is its future. I have also researched these phenomena at Belgium when I studied there so, thesis includes section from Belgium's youth work.

Significant concepts and themes in the theoretical section of this thesis include social exclusion and its reasons and precautionary youth work and its development. The research was qualitative and the data were collected by themed interviews. The interviewees professional titles were: church youth-leader, youth worker, social worker, street worker and project worker. There were eight interviewees and two of them I interviewed in Belgium, during my practical training at youth centre.

The main finding of this thesis was that social exclusion is growing phenomenon among youth people. Social exclusion determines number of problems widely. The main reason for social exclusion was lack of support from adults. All of the interviewees do precautionary youth work but also they all agreed that early interference does not come true yet in precautionary youth work. All youth work professionals hoped to be able to support young people much earlier stage of their life, before the problems arise.

Keywords: social exclusion, precautionary, youth work, youth, Belgium.

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 SYRJÄYTYMINEN	8
2.1 Syrjäytymisen prosessi	10
2.2 Nuoren syrjäytymisen riskitekijät.....	11
2.3 Syrjäytynyt nuori	14
3 ENNALTAEHKÄISEVÄ NUORISOTYÖ.....	16
3.1 Nuorisotoimi.....	20
3.2 Työpajatoiminta	20
3.3 Etsivä nuorisotyö	22
3.4 Pienryhmätoiminta	23
3.4 Evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyö	25
3.5 Järjestöjen ja seurojen nuorisotyö	26
3.6 Projektit.....	27
4 BELGIAN NUORISOTYÖ.....	29
4.1 Nuorisotyö Belgiassa	29
4.2 Maahanmuuttajanuoret Suomen nuorisotyössä.....	31
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	34
5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tehtävät	34
5.2 Aineiston kerääminen	35
5.3 Tutkimusmenetelmän valinta	36
5.4 Aineiston analysointi	39
5.5 Tutkimuksen luotettavuus	40
5.6 Tutkimusetiikka	42
7 TUTKIMUSTULOKSET	44
7.1 Taustatiedot.....	44
7.2 Syrjäytyminen ilmiönä.....	45
7.3 Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ilmiönä.....	50
7.4 Belgian tulososio.....	61

8 JOHTOPÄÄTÖKSET	64
8.1 Syrjäytyminen ammattilaisten näkökulmasta	64
8.2 Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ammattilaisten näkökulmasta	67
8.3 Belgian tulososion johtopäätökset ja vertailu	69
9 POHDINTA.....	72
LÄHTEET	75
LIITTEET	81

1 JOHDANTO

Mediassa on syksynä 2011 esiintynyt otsikoita: "Työpajojen tulevaisuus pelottaa", "Suomessa on katoamassa 50 000 nuorta", ja "Syrjäytymässä olevilta nuorilta ollaan viemässä rahat". Kaikkien uutisten viesti on sama: nuoret voivat yhä huonommin ja huonommin, huolimatta suomalaisten huikeasta Pisa-menestyksestä. Ongelmaksi on muodostunut se, että syrjäytyneitä nuoria on vaikea tavoittaa ja yhä useampi nuori on vailla ammatillista koulutusta. Lisäksi syrjäytymistä ehkäisevän nuorisotyön määrärahoista leikataan. Tämä ristiriita ja oma kokemus työskentelystä nuorisokodissa ja nuorisokeskuksessa innosti minut tekemään opinnäytetyöni ennaltaehkäisevästä nuorisotyöstä; kuinka asiat olisivat, jos asioihin olisi puututtu ajoissa ja nuorelle olisi ollut apua ja tukea tarjolla jo paljon ennemmin ongelmien syntyä? Varhainen puuttuminen tuntuu olevan nykyään muotiasana sosiaali- ja terveysalalla, vaikka se ei minusta näy käytännössä.

Sanotaan että jokaisella pilvellä on kultareunus, niin on myös ennaltaehkäisevällä nuorisotyöllä. Paikalliset uutiset kuten "Etelä-Pohjanmaalla asuu vähän syrjäytyneitä nuoria ja "Etsivä nuorisotyö tuli Ilmajolle ja Jalasjärvelle" ja "Nuorisotyöhön lähes 8 miljoonaa euroa" antavat toivoa siitä, että ennaltaehkäisevän nuorisotyön lähtökohtia ei ole unohdettu ja koko ajan yritetään määrärahojen puutteissa kehittää työtä uusien menetelmien vastaamaan nuorten tarvetta. Toteamus kuitenkin on, että pitkässä juoksussa ennaltaehkäisevä työ on aina edullisempaa ja kannattavampi sijoitus kuin korjaava työ. Eikä tukea tarvitse vain nuoret vaan tukea tarvitsevat myös nuoren perhe ja etenkin vanhemmat.

Opinnäytetyössäni palaan ennaltaehkäisevän nuorisotyön lähtökohtiin ja selvittää teoreettisesti mitä se on ja tutkimalla miten ennaltaehkäisevän nuorisotyön ammattilaiset sen kokevat. Suomessa ennaltaehkäisevän nuorisotyön pääpaino on kauan mielestäni kohdennettu liikaa korjaavaan työhön ja tämä työ on kohdistettu nuoriin, joilla yleensä on jo kehittynyt jonkin asteen ongelma. Opinnäytetyössäni yhdistän syrjäytymisen yhdeksi tekijäksi,

miksi ennaltaehkäisevää nuorisotyötä tarvitaan yhä enemmän. Syrjäytyminen on niin moniasteinen käsite, että se nykypäivänä kattaa paljon nuorten ongelmista.

Tutkimukseni lähti etenemään täysin omien intressien saattelemana ja koen, että sain toteuttaa oikeaa tutkijan työtä. Päämääränäni oli selvittää ilmiö ennaltaehkäisevä nuorisotyö. Sanana selkeä, mutta käsitteenä kuitenkin niin vaikea ja moninainen selittää, samoin kuin työni toinen aihe, syrjäytyminen. Halusin selvittää, miten ennaltaehkäisevää nuorisotyötä voisi kehittää ja mitkä menetelmät on jo todettu hyviksi ja etenkin halusin tietää miten ammattilaiset itse määrittävät tämän käsitteen. Tutkimustani täydennän vertailemalla belgialaisten sosiaalityöntekijöiden haastatteluja suomalaisten omiin koskien syrjäytymistä ja ennaltaehkäisevästä nuorisotyöstä. Belgian osuuden tein työharjoitteluni aikana keväällä 2011 ja suoritin sen nuorisokeskuksessa, joten halusin hyödyntää kokemuksiani myös opinnäytetyössäni. Syrjäytymisen tutkiminen tuki ennaltaehkäisevän nuorisotyön tutkimusta, koska sillä oli helppo kattaa laaja ongelmien joukko, miksi nuori syrjäytyy ja näin todistaa, että miksi juuri varhainen puuttuminen on tärkeää. Toivon, että työni voi edes osaltaan selittää näitä kahta ilmiötä ja niiden syy- seuraus ja tarvesuhdetta.

2 SYRJÄYTYMINEN

Syrjäytyminen on toinen teoriaosa opinnäytetyöni teoreettisesta viitekehystä. Tarkastelen tässä osiossa syrjäytymistä käsitteenä ja ilmiönä etenkin nuoren näkökulmasta. Tutkimuksessani syrjäytyminen oli yksi teemahaastattelun teemoista. Toinen teoriaosa käsittelee ennaltaehkäisevää nuorisotyötä.

Syrjäytyminen on elämänhallinnan toinen ääripää. Suomeen syrjäytyminen käsitteenä omaksuttiin 70-luvulla ruotsalaisesta työmarkkinatutkimuksesta. Silloin syrjäytymisellä tarkoitettiin tilannetta, jolloin yksilö on pudonnut työmarkkinoilta pois. Syrjäytyminen on hyvin moniulotteinen käsite, jolla on monenlaisia määritelmiä. Helne ja Karisto (1992) määrittelevät syrjäytymisen käsitteeksi, joka kokoaa yhteen erilaisia sosiaalisia ongelmia. Sosiaalisten ongelmien kasaantumisesta on käytetty myös käsitteitä: marginaalisuus, alaluokka, huono-osaisuus, suhteellinen deprivatio ja toiseus. Sipilä (1982) määritteli syrjäytymisen tarkoittavan yksilön ja yhteiskunnan välisten sidoksien heikkoutta. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilén 2003, 360.) Nykyään syrjäytyminen mielletään tarkoittavan laajemman ihmisjoukon tilannetta ja sitä käytetäänkin varsin yleisesti mediassa. Olen huomannutkin, että syrjäytymisen käsite on nykyään painottunutkin ongelmaista nuorisojoukkoa määritteleväksi, johtuuko sitten siitä, että nuoriso voi pahoin vai lisääntyneistä väkivalta otsikoista koskien nuoria.

Käsitteenä syrjäytymistä on kritisoitu sen laaja-alaisuuden vuoksi. Käsitteenä se on menettänyt erottelukykynsä, koska sen avulla on pyritty kattamaan liian laaja ilmiöjoukko. Kuitenkin laaja-alaisuus todistaa samalla sen, että erilaisten ongelmien välillä on rakenneyhtäläisyyksiä. Erojen sijasta on tärkeämpää selvittää mikä on se rakenneyhtäläisyys, jonka perusteella erilaiset ongelmat liittyvät syrjäytymisen käsitteeseen. (Lämsä 2009, 29.) Lämsä (2009, 39) on koonnut kirjallisuuden ja tutkimusten perusteella ne seikat kokoon, jolloin syrjäytymistä pidetään suhteellisen pysyvänä tilana: elämäntilanteessa on tapahtunut negatiivinen muutos, tai sellainen on tulossa. (Suikkanen 1990, 45.) Yksilö on ajautunut ulos yhteiskunnan

keskeisiltä toiminta-alueilta. (Berghman 1997, 18-19.)Yksilö kokee, että hänen ja yhteiskunnan kulttuurisen normijärjestelmän välillä on ristiriita. (Siljander 1996, 9.) Yksilö ei pysty enää hallitsemaan kasautuneita ongelmia ja ne ovat pitkittyneet. (Vähätalo 5-6, 1987.) Yksilö kokee, että on kadottanut kyvyn hallita elämäänsä ja on vieraantunut siitä. (Siljander 1996, 9.) Mielestäni näillä Lämsän (2009, 39) koomilla seikoilla voi kuvata hyvin syrjäytyneen yksilön tilaa. Ehkä liian helposti määritetään nykypäivänä ihminen syrjäytyneeksi, monesti kuitenkin nuoren kohdalla, voi nuori ajatella, että hän ei ole syrjäytynyt vaikka ei käy koulua ja viettää aikaansa paljon virtuaalimaailmassa. Nuori voi kokea yhteisöllisyyttä virtuaalisesti eikä koe tilassaan minkäänlaista puutosta. Tärkeätä minusta syrjäytyneen henkilön määrittelyssä on se, että hän kokee itse itsensä myös syrjäytyneeksi.

Helne (2002) on tutkinut syrjäytymisen käsitettä pitkään ja hänen väitöstutkimuksessaan syrjäytymistä pidetään relaationa, jossa syrjäytyminen syntyy suhteessa ihmisiin, yhteiskuntaan ja sen sisältämiin instituutioihin. (Linnonsuo 2004, 17.) Helne ja Karisto (1992) mukaan syrjäytymisen käsitteeseen liittyy ongelmia. Heidän mukaansa syrjäytyminen käsitteenä on analyyttisesti epäilyttävä, mutta kuitenkin julkisessa keskustelussa tehokas ja iskevä. Syrjäytyminen kuitenkin toimii käsitteenä siten, että sen avulla pystytään osoittamaan erilaisten ongelmien rakenteellisen yhteyden. Eri resurssit, kuten taloudelliset, kulttuuriset ja koulutukselliset resurssit ovat yhteydessä toisiinsa. (Aho & Vehviläinen 1997, 34.)

Kuitenkin jälkijättöisyys on yksi ongelma, myös mistä suomalaista yhteiskuntatiedettä on kritisoitu. Sosiaalipoliittisessa merkityksessä syrjäytymisen käsite olikin uusi ainoastaan Suomessa. Ennen kuin se 70-luvulla omaksuttiin Suomeen, oli muualla maailmassa jo pitkään puhuttu ilmiöstä nimeltä "marginalisation" tai "exclusion". Toinen asia mistä suomalaista yhteiskuntatiedettä on moitittu, on se, että kun tänne omaksutaan ulkomailta ideoita ja ilmiöitä, se tapahtuu ilman kritiikkiä ja hyvin mekaanisesti. Syrjäytyminen käsitteenä onkin omaksuttu nopeasti hyvin iskevänä joukkoviestimiin. Se on myös hyvin poliittisesti toimiva kaikessa epäselvyydessäänkin. Poliitikot voivat käyttää tätä iskusanaa huoletta

puheissaan syrjäytymisen poistamisesta, sen epämääräisyys kuitenkin samalla pelastaa siltä, että lupaukset pitäisi lunastaakin. (Heikkilä & Vähätalo 1994, 39-41.) Syrjäytymisen tila ei ole mikään luonnonilmiö, vaan se rakentuu sitä tuottavan katseen avulla. Hallinnolliset pyrkimykset, taloudelliset prioriteetit, kulttuuriset arvot, yhteiskunnan tuottama epävarmuus ja huoli ovat syrjäytymiskeskustelujen taustalla. Eli syrjäytyminen on relaationaalista. (Helne 2002, 51.)

2.1 Syrjäytymisen prosessi

Rönkän (1992) mukaan syrjäytymistä voi tarkastella prosessina, kun sille oletetaan löytyvän alkupiste, syrjäytyjän ura ja lopputulos. Tulkinnanvaraista on kuitenkin määrittää, missä vaiheessa yksilön elämää syrjäytymiskehitys alkaa. Yleisimmin sen juuret on kuitenkin löydetty jo lapsuudesta, jolloin huonon koulumenestyksen kautta ongelmat ovat siirtyneet ja kärjistyneet aikuisiän moniongelmaisuudeksi. (Aho & Vehviläinen 1997, 35.)

Nurmi, Salmela-Aro, Anttonen ja Kinnunen (1992, 485-492) määrittävät syrjäytymisen elämänsä elämänkulun prosessiksi, jossa tietyt huono-osaisuustekijät ja epäonnistumista tuottavat ajattelu- ja toimintastrategiat kumuloituvat yksilön mahdollisuuksia rajoittavaksi kehäksi. Syrjäytymiskehitys perustuu pitkittäistutkimuksien näkemykseen siitä, että syrjäytyminen on seurausta ihmisen elämänkaareen ja kasvuolosuhteisiin liittyvistä epäedullisista tekijöistä ja niiden muodostumisesta huono-osaisuudeksi (sosiaalipolitiikka), mielenterveyden ongelmiksi tai epäonnistumisen kehäksi (psykologia), poikkeavuudeksi (sosiologia, kriminologia), epäterveiksi elämäntavoiksi (terveydenhuolto) tai psyykkisiksi häiriöksi (psykiatria.) Tieteenalat puhuvat samasta syrjäytymisen käsitteestä erilailla, mutta ne liittyvät samaan asiaan eri näkökulmin. (Linnonsuo 2004, 17.) Kun syrjäytyminen nähdään prosessina, jossa elämänsä hallinnasta siirrytään kohti syrjäytymistä, voidaan havaita, miten syrjäytymisen eri muodot limittyvät ja syrjäytyminen kasaantuu. (Aaltonen ym. 2003, 361.)

2.2 Nuoren syrjäytymisen riskitekijät

Syrjäytymiseen liittyy voimakkaasti osattomuus, taloudellisten ja henkisten voimavarojen sekä sosiaalisen ja kulttuurisen pääoman puute. Taloudelliset resurssit, sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus ja vaikuttamismahdollisuudet ovat tekijöitä, joiden kautta syrjäytymistä voidaan tarkastella. Nuorten kohdalla taloudelliset resurssit kytkeytyvät paljon perheen mahdollisuuksiin tukea nuorta, sekä myös nuoren omiin mahdollisuuksiin osallistua työelämään. Pitkäaikainen poissaolo työelämästä johtaa mahdolliseen syrjäytymisvaaraan, sillä taloudelliset resurssit liittyvät selkeästi palkkatyöhön. Työttömyys merkitsee poikkeusta ihanteellisesta ja tavoiteltavasta elämäntavasta, joten siitä voi myös seurata perhesuhteiden ja terveyden heikkenemistä, sekä se heikentää samalla myös monenlaisia yhteisöllisiä siteitä. Lisäksi jos nuoren vanhemmat ovat työttömiä, heikentää se vanhempien resursseja tukea nuorta taloudellisesti. (Aaltonen ym. 2003, 361.)

Vakavan syrjäytymisriskin nuorelle aiheuttaa se, kun nuori jää sosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen ulkopuolelle. Työ, koulutus, perhe ja kaverit auttavat nuorta integroitumaan yhteiskuntaan ja näiden olemassaolo vähentää syrjäytymisen riskiä. Nuoren integroitumista yhteiskuntaan auttaa riittävä sosiaalinen verkosto, johon sisältyy riittävästi sosiaalista ja kulttuurista pääomaa. Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan sosiaalisten sidosten määrää ja niiden sosiaalisen merkityksen rakennetta. Vaaran syrjäytymiseen yhteiskunnasta aiheuttaa tilanne, kun nuorella on vähän sosiaalisia siteitä tai ne ovat laadultaan heikkoja. (Aaltonen ym. 2003, 361.) Nuoret, jotka ovat syrjäytymisvaarassa usein myös selittävät epäonnistumisensa omaksi syykseen ja vastaavasti he tulkitsevat onnistumistilanteet muiden ansioksi. (Anttila, Kuussaari & Puhakka 2010, 135.)

Ennen nuoren siirtymistä työelämään, on nuoren hankittava mieleinen koulutus itselleen. Monesti koulutusprosessissa syrjäytymisen juuret alkavat kehittyä. Ratkaisevana pidetään etenkin sijoittumista peruskoulutuksen jälkeiseen koulutukseen. Heikon koulutustaustan ja pitkittyneen työttömyyden

katsotaan olevan yhteydessä alkoholiongelmiin, perheongelmiin, mielenterveysongelmiin ja rikollisuuteen. (Aho & Vehviläinen 1997, 34.) Silvennoisen (1993, 82) mukaan nuorten pitkittyneiden työttömyysjaksojen ja nuorisotyöttömyyden pysyminen korkealla merkitsee useita eri asioita. Pessimistinen tulkinta on se, että mitä suuremmaksi kasvaa nuorten pessimisti ja yleinen käsitys siitä, että koulutuksesta ei ole mitään hyötyä, sitä alhaisemmaksi voi kasvaa nuorten kiinnittyminen ja kiinnostus koulutukseen. Kuitenkin pidetään todennäköisempänä sitä, että tapahtuu jakaantuminen nuorison keskuudessa. Toiset aktivoituvat työttömyyden aikana ja panostavat tulevaisuuteen ja koulutukseen, kun taas toiset nuoret menettävät lopullisesti uskonsa koulutuksen kannattavuuteen. (Aho & Vehviläinen 1997, 41.)

Omasta kokemuksesta voin olla samaa mieltä Silvennoisen (1993, 82) kirjoituksen kanssa. Nuorisokodissa työskennellessä havaitsi, että nuoret ovat todella jakautuneet kahtia ja toinen puoli on aktiivisesti kiinnostunut koulutuksestaan ja toinen pitää sitä lähes hyödyttömänä. Tähän tietysti vaikuttaa paljon nuoren omat lähtökohdat. Kuitenkin eniten työttömyyttä, työn väliaikaisuutta ja alipalkkaisuutta joutuvat kokemaan ne nuoret, joilta puuttuu ammattikoulutus ja ne, jotka ovat menestyneet huonosti koulussa. (Rönkä 1992, 8.) Huoli nuorten syrjäytymisestä onkin aiheellinen, nuoret aikuiset on havaittu kasvavaksi toimeentulon asiakasryhmäksi, sekä nuorten itsemurhat ovat lisääntyneet. Varsinkin nuorilla miehillä, joilla ei ole koulutusta on havaittu olevan paljon vaikeuksia aikuisuuteen siirtymävaiheessa. (Rönkä 1992, 1.) Nykypäivänä ongelmaksi ovat muodostuneet myös pikalainat, eli pikavipit, joita nuoren on helppo ottaa ja ehkä nuoren on myös hankala käsittää vipin ottamisen seurauksia. Helposti ajatellaan vaan nopeaa rahaa ja helpotusta elämään, pian siitä on kuitenkin seurauksena velkakierre ja kasvavat talousongelmat, joita ehkä yritetään paikata uusilla lainoilla tai epärehellisin keinoin.

Syrjäytymisriskiin on yhteydessä sukupuoli ja ikä, vakava syrjäytymisriski on ominaisempaa pojille, kuin tytöille, sekä ominaisempaa yli kymmenen vuotta täyttäneille. (Heikkilä & Karjalainen 2000, 143-144.) Vaikka yleisesti sanotaan, että syrjäytymisriski on ominaisempaan pojille, kuin tytöille, uskon

että tämä johtuu paljon siitä, että tytöt oireilevat pahaa oloa eritavoin, kuin pojat. Tyttöillä ehkä ilmenee oppimisvaikeuksia, mielenterveysongelmia ja sosiaalista syrjäytymistä, kun taas pojat ehkä enemmän turvautuvat aggressiivisempiin keinoihin, kuten päihteisiin, rikollisuuteen ja väkivaltaan.

Arnkil (1993) mukaan useat tahot työskentelevät syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten kanssa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi koulutoimi, sosiaalitoimi, nuorisotoimi, terveydenhuolto, kriminaalihuolto, poliisitoimi, oikeuslaitos ja kolmas sektori. Eri tahot voivat aiheuttaa tilanteita, missä ne toimivat sektoroituneesti, tuntematta ja huomioimatta toistensa lainsäädäntöä, työmuotoja ja tavoitteita. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukijärjestelmä on tyypillisesti läheteketjumainen. Tällä tarkoitetaan tapaa, jolla palveluketju yrittää löytää nuoren ongelmille aina uutta ”pätevämpää ratkaisijaa”. (Linnonsuo 2004, 19.) Lisäksi nuoren palveluketjuun voi syntyä aukkoja ja tilanteita, joissa vastuu palvelun sujumisesta ei ole minkään palveluntuottajan hallinnassa, kun nuori siirtyy toisen palvelun piiriin. Tällainen palvelujärjestelmä estää nuoren ongelmien kokonaisvaltaisen hahmottamisen. (Linnonsuo 2004, 23-24.) Lisäksi nuorisotyön resurssien vähäisyys voi aiheuttaa tilanteen, jossa jokin palvelu puuttuu kokonaan. Puuttumista selitetään resurssien vähäisyydellä tai nojaten nuorisolakiin.

Nuorten syrjäytymisriskiä lisää myös yhteiskunnan asettamat vastuut ja velvoitteet. Yhteiskunta vaatii heiltä yhä enemmän tehokkuutta ja tuottavuutta, täytyy osata kilpailla globaaleilla markkinoilla ja olla sellainen yksilö yhteiskunnalle, joka pystyy vastaamaan panoksellaan valtion velan maksulle, hoivamenojen kasvulle, korkealle eläkevastuulle, puhumattakaan ilmastonmuutosten kustannuksista. Siltikin näistä vaateista huolimatta, nykyisen sukupolven pitäisi jaksaa pidempään työmarkkinoilla vaikka pätkätyöt ovat tulleet jäädäkseen. (Pajamäki 2011, 31-32.)

2.3 Syrjäytynyt nuori

Syrjäytyneelle nuorelle on ominaista ulkoiset elämönhallinnan ongelmat, sekä lisäksi heillä on usein heikko sisäinen elämönhallinta. Syrjäytymisvaarassa oleva nuori rakentaa itselleen nopeasti syrjäytyneen nuoren identiteetin ja kääntää selkensä yhteiskunnalle. Syrjäytyneellä nuorella esiintyy usein aloitekyvyttömyyttä, kiinnostamattomuutta asioita kohtaan, irrallisuuden kokemista, yleisistä normeista piittaamattomuutta, päihteiden väärinkäyttöä, ihmissuhdeongelmia ja jopa elämönhallun kadottamista. (Hämäläinen 2000, 13.)

Kuitenkaan ongelmien suhde ei ole kausaalinen, ei voida olettaa, että huono koulumenestys johtaa työttömyyteen, syrjäytymiseen tai alkoholismiin. Siksi onkin parempi puhua ongelmien kasaantumisesta, vaikka yhteys on kiistaton. (Aho & Vehviläinen 1997, 40.) Vähäinen kiinnostus asioihin vaikuttamiseen, poliittinen passiivisuus sekä yleinen vetäytyminen päätöksenteosta ovat myös ominaisia piirteitä syrjäytyneelle. (Aaltonen ym. 2003, 362.) Rönkän (1995, 1999 & 2000) mukaan aikuisella, jolla on kasaantuneita ongelmia aikuisiässä, on ollut yleensä monenlaisia vaikeuksia kouluiässä. Ongelmien kasaantuminen etenee kolmea väylää pitkin, jotka ovat ulkoinen, sisäinen tai käyttäytymisen haavoittuvuuden väylä. Käytöksen haavoittuvuus väylä korostuu etenkin miehillä, joka ilmenee aggressiivisuutena ja alkoholiongelmilla. (Linnonsuo 2004, 18.)

Hyvinvointipuutteiden kasaantuminen, erilaiset riskit ja niistä selviytyminen vaikuttavat nuorten syrjäytymisen prosessiin. Koska ilmiö on niin monimuotoinen, on vaikea selvittää tarkkoja tilastoja vuosittain syrjäytyvien tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrästä. Arvioksi on esitetty, että 2-5 % kustakin ikäluokasta on syrjäytymisvaarassa. Syrjäytyneestä nuoresta on suuret kustannukset yhteiskunnalle, puhumattakaan osallisten henkisen kärsimyksen määrästä. (Aaltonen ym. 2003, 362.) Kun syrjäytymistä ehkäistään ensisijaisesti yksilötason toimenpitein, usein unohdetaan, että

elämä ei ole jokaisen kohdalla täysin vapaasti valittu ja rakennettu projekti, eli ei vain yksilö, myös yhteiskunta voi olla kelvoton. (Suutari 2002, 34.)

3 ENNALTAEHKÄISEVÄ NUORISOTYÖ

Tässä teoriaosuudessa tarkastelen ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ilmiönä ja tarkemmin tutustun eri toimijoihin, jotka sitä tekevät. Ennaltaehkäisevä nuorisotyö on viitekehykseni toinen aihealue ja valitsin teemahaastatteluni haastateltavat ja teemakysymykset tämän teoriaosuuden ja oman kiinnostuksen pohjalta. Opinnäytetyöhöni valitsin nämä toimijat (nuorisotoimi, seurakunnan nuorisotyö, järjestöt, pienryhmätoiminta, etsivä nuorisotyö sekä projektit), koska itse koin nämä yleisimmiksi ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimijoiksi ja jotka ehkä osaltaan ovat siihen eniten vaikuttamassa ja esillä.

Kuntien nuorisotyö. Kuntia on veloitettu toteuttamaan nuorisotyölain perusteella toteuttamaan nuorisotyötä ja -toimintaa. Kuntien tekemä nuorisotyö on perusluonteeltaan ennaltaehkäisevää, täydentävää sekä palvelevaa. Lähes kaikissa kunnissa nuorisotyötä koordinoidaan ja siitä tiedotetaan sekä jaetaan järjestöille avustuksia ja ylläpidetään nuorisotiloja. Erikokoisissa kunnissa palveluntarjonta vaihtelee selvästi. Suurin pula on niistä palveluista, joilla viranomaiset voivat auttaa nuoria, joilla on ongelmia päihteiden, työttömyyden, perhekriisien ja turvattomuuden saralla. Vajavaisuutta ei ole vain kunnallisten palveluiden kohdalla, vaan useimmissa kunnissa ei ole olemassa tahoja, jotka näitä palveluita tarjoaisi. (Kurikka 1999, 10-13.)

Nuorisolaki. Nuorisolain (72/2006) mukaan nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta (Nieminen 2008, 22). Nuorisolaki ei kuitenkaan kosketa yhteiskunnan kaikkia mahdollisia nuoria koskevia toimenpiteitä. Sitovasti se säätelee vain osaa nuorisotyön toimialasta ja nuorisopolitiikasta. Kunnallinen nuorisotyö ja järjestöjen avustukset ovat yksiä esimerkkejä, joita laki säätelee sitovasti. (Nieminen 2008, 22.) Nuorisotyö perustuu ennaltaehkäisevään toimintatapoihin. Nuorisotyön keskeisin tavoite on luoda toimintaedellytyksiä

nuorten omalle toiminnalle. Nuorisolaissa (72/2006) tämä muotoutuu nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi. Laki on tullut voimaan vuonna 2006 ja aktiivisen kansalaisuuden rinnalle on nostettu myös nuorten kasvu- ja elinolojen vahvistaminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Vuonna 2006 myös syrjäytyminen käsitteenä korvattiin sosiaalisen vahvistamisen käsitteenä, koska se kuvaa paremmin ennaltaehkäisevän ja korjaavan työn suhdetta monialaisessa yhteistyössä. (Aaltonen 2011, 17.) Ehkäisevä lastensuojelutyö lisättiin myös uutena käsitteenä vuoden 2008 lastensuojelulakiin. Ehkäisevän lastensuojelun avulla kunta voi edistää lasten ja nuorten hyvinvointia palvelutasolla että ennakoimalla muutoksia heidän hyvinvoinnissaan. (Aaltonen 2011, 23.)

Nuorisotyön alaan kuuluu Niemisen (1991, 2) mukaan:

- nuorisotoimen valtionhallinto
- kunnallinen nuorisotyö
- nuorisojärjestöt
- muiden järjestöjen nuorisotyö
- evankelisluterilaisen kirkon sekä ortodoksisen kirkon nuorisotyö
- koulun nuorisotyö ja kerhotoiminta

Nuorisotyön ominaisuudet. Ominaista nuorisotyölle on sen vapaaehtoisuus ja pakkovaltan puuttuminen. Se ei ole pakkoinstituutio kuten perhe (huoltajuus), koulu (oppivelvollisuus) tai huoltolaitos. Nuoret voivat olla mukana vapaaehtoisesti ja siitä voi jäädä pois ilman suurempia seurauksia. (Nieminen 1991, 3.) Kunta suuntaa nuorisotyön kaikille kunnan nuorille ja sen keskeisin tavoite on ongelmien ehkäiseminen ja nuorten suojeleminen vaikeuksiin ajautumiselta. (Silvennoinen 2001, 23.)

Nuorisotyön tulevaisuus. Nuorisotyössä on kyettävä toimimaan hyvin yksilöllisesti, koska eri lähtökohdista tulevien nuorten taloudelliset, sosiaaliset ja hyvinvointia sekä elämänhallintaa koskevat tarpeet eroavat suuresti. Julkisen hallinnon tiukat resurssit vaikuttavat myös nuorisotyöhön ja vaarana on, että nuorisotyön erityisosaaminen ja palveluiden saanti heikkenevät. Resurssien muuttuminen voi kuitenkin johtaa siihen tilanteeseen, että toimintamalleja kehitetään ja niitä voidaan yhdistää. Työntekijöiden yhteistyötä tehostamalla ja toimintoja yhdistämällä voidaan saavuttaa säästöjä, sekä nuoret otetaan kokonaisvaltaisemmin huomioon. (Aaltonen ym. 2003, 17.) Korjaava työ tulee aina kalliimmaksi, kuin ennaltaehkäisevä työ. Ennaltaehkäisevä työ on myös edellytys lasten ja nuorten hyvälle elämälle. Hyvän kasvuympäristön elementtejä ovat turvallinen arkielämä, perhe ja kaveripiiri, monipuoliset harrastukset, hyvä koulutus sekä itseisarvoinen lapsuus ja nuoruus. (Aaltonen 2011, 18.) Tutkimusten mukaan 25-vuotiaana työelämästä syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle elinkaarensa aikana 430 000 euron lisäkustannuksia sekä noin 700 000 euroa tuotannollisia tappioita. (Aaltonen 2011, 18.)

Nuorisotyön rahoitus. Nuorisotyön rahoitus tulee pääasiassa veikkausvaroista. Hallituksen esityksen pohjalta eduskunta päättää edunsaajien jakosuhteesta vuosittain. Opetusministeriö jakaa varat. Tuella, joka tulee nuorisotyöhön rahoitetaan nuorisotyötä tekevien kansalaisjärjestöjen sekä valtakunnallisten nuorisokeskusten toimintaa, tuetaan kunnallista nuorisotyötä, edistetään nuorisotutkimusta ja koulutusta sekä tuetaan nuorisohankkeita. (Silvennoinen 2002, 42.)

Nuorisotyö sosiaalityössä. Sosiaalityö on asettanut nuoret marginaaliin, koska nuorten tilanteet tunnistetaan lähinnä vain perheiden kautta. Yksilöinä nuoret jäävät sosiaalityön ulkopuolelle sosiaalisissa suhteissaan ja yhteiskunnan jäseninä. Tästä seuraa se, että nuoren asiat tulevat sosiaalityön piiriin vasta kun kyse on ongelmista, tai ne ovat ehtineet kehittyä vakavaksi. Nuoruus on muotoutunut omaksi erityiseksi elämänvaiheeksi ja se ei ole edelleenkään selkeä ja yhdenmukainen kategoria. Tämä

aiheuttaa sosiaalityölle sekä nuorisotyölle vaikeuksia lähestyä nuoruutta. (Raitakari & Virokannas 2009, 25.)

Nuorisotyön tehtäväalue. Nuorisotyön koko tehtäväalue keskittyy vaikuttamaan nuorten elämiseen ja toiminnan mahdollisuuksiin rakentavasti ja ongelmatilanteiden ehkäisemiseen. Ehkäisevää työtä parhaillaan on kun nuoret liitetään mielekkääseen, ohjattuun ja tuettuun toimintaan. Ehkäisevä toiminta on jäänyt vähemmälle huomiolle sosiaalityössä, koska palveluilta vaaditaan yhä enemmän tehokkuutta ja taloudellisuutta. Lastensuojelutarpeiden voimakas kasvu on lisännyt ehkäisevän työn tarvetta ja Satkan (2009) mukaan siitä onkin tullut sosiaalityön uusi muotialue. Kuitenkin se yhä suuntaa painopisteensä jo tunnistettuihin ongelmiin eli symbolisesti kuvaten tuen kohdentumista, vasta varsinaisen ehkäisevän työn jälkeiseen vaiheeseen. (Raitakari & Virokannas 2009, 29.)

Nuorten oma aika. Muihin yhteiskunnan käytäntöihin verratessa nuorisotyö kuitenkin tavoittaa nuoria paremmin. Etenkin niitä nuoria, keitä mitkään muut yhteiskunnan käytännöt eivät ehkä tavoita koskaan. Vapaa-aika on nuorisotyön keskeinen toimintaympäristö. Kaikkialla modernissa maailmassa vapaa-ajan määrä ja merkitys on kasvanut. Erityisesti nuorten keskuudessa sen merkitys on keskeinen. Vapaa-aika on aikaa, milloin yksilö voi itse päättää miten sen käyttää. Nuorisotyön vapaa-ajantoimintoihin nuori osallistuu vapaaehtoisesti. Odotukset, perinteet ja instituutiot eivät määrää sitovasti vapaa-aikaa ja se siksi koetaan positiiviseksi omaksi ajaksi. Tämä on yksi syy, miksi juuri erityisesti nuorisotyö tavoittaa nuoria paremmin kuin muodollisemmat instituutiot. (Cederlöf 1998, 14.)

Nuorisotyön eettisyys. Nuorisotyö on yhteiskunnan varoin tuettua toimintaa ja juuri tämän vuoksi se ylläpitää ja lisää nuorten välistä tasa-arvoa merkittävästi. Vaikka kaupallistettu tuki- ja palvelutarjonta voisi lisätä palveluiden tarjontaa se samalla asettaisi nuoret eriarvoiseen asemaan. Kaikilla ei ole samanlaista taloudellista lähtökohtaa. Kaupallinen nuorisotyö rikkoisi nuorisotyön eettisiä periaatteita vastaan. Sillä luokiteltaisiin nuoria eriarvoisiin asemiin ja se tarjoaisi enemmän niille, keillä on taloudellisesti paremmat lähtökohdat ja vähemmän niille, keillä on taloudellisesti heikko

tilanne. Samalla se vähentäisi eri ääripäissä olevien nuorten kontakteja, sekä lisäisi yhteiskunnan polarisaatiota. Nuoruusvaiheessa ihmisen valmiudet ja mahdollisuudet kehittyvät voimakkaimmin. Vastaavasti ongelmien uhka on nuoruudessa suurin. Nuoruudessa olevat valmiudet ja ongelmat heijastavat ja vaikuttavat yksilön koko elämänkaareen, sekä yhteiskuntaan vuosia ja jopa vuosikymmeniä. Nämä seikat puhuvat nuorisotyön tavoittavuudesta sekä sen vaikuttavuudesta yhteiskunnalle merkittävään sävyyn. (Cederlöf 1998, 15-16.)

3.1 Nuorisotoimi

Nuorisotoimen tekemä nuorisotyö on kunnissa tapahtuvaa pysyväluonteista perusnuorisotyötä. Melkein kaikissa Suomen kunnissa on nuorisotilat ja suurimmissa kaupungeissa nuorisotiloja on myös kaupunginosissa. Nuorisotilat ovat avoimia kaikille nuorille. Nuorisotiloissa nuori voi harrastaa, oleskella ja tilat antavat samalla mahdollisuuden vaikuttavalle osallistumiselle. Nuorisotoimi saavuttaa suurimman osan nuorista, koska tiloja löytyy lähes joka kunnasta ja siksi niiden merkitys on merkittävä ehkäisevässä nuorisotyössä. (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2008, 221.) Nuorisotoimi järjestää tapahtumia, tekee nuoria koskevia aloitteita ja antaa lausuntoja, luo vaikuttamiskanavia, neuvoo ja ohjaa, tuottaa nuorten elinoloja koskevaa tietoa sekä tukee omaehtoisuutta ja kansainvälisyyskasvatusta itsenäisesti tai yhteistyössä muiden hallinnonalojen tai kunnan ulkopuolisten tahojen kanssa. (Silvennoinen 2001, 24.)

3.2 Työpajatoiminta

1990 luvun alkupuolella tapahtunut taloudellinen ahdinko vaikutti myös nuorisotyöhön. Erityisesti nuorison työttömyys näkyi Suomen katukuvassa ja yhä useampi nuori koki elävänsä syrjäytymisen vaarassa. Syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja nuorten työttömyyden vähentämiseksi on Suomeen

syntynyt laaja, koko maan kattava nuorten työpajatoiminta. (Arminen 1996, 3.) Työpajatoimintaa hallitsee usein kuntasektorilla sivistystoimi ja sen alaisuudessa oleva nuorisotoimi, vastuuta ottavat myös keskushallinto, sosiaalitoimi, tekninen toimi sekä ympäristöhallinto. Työpajatoiminta ehkäisee nuorten syrjäytymistä, tukee oppisopimuskoulutusta ja yrittäjyyttä, herättelee uudestaan henkiin mestari-kisällitoimintaa ja kehittää pajakoulukokeilua. (Arminen 1996, 33-34.) Työpajatoiminnan ylläpitäjänä voi toimia myös erilaiset säätiöt ja yhdistykset, jolloin kunnat toimivat vain yhtenä taustatahona. (Hoikkala & Sell 2008, 445.)

Vuonna 1994 kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, otettiin työpajat mukaan Euroopan sosiaalirahaston ohjelmiin. Ideologisen perustana työpajoille on opettaa nuorille palkkayhteiskunnan arvoja. Työpajalle tuleva nuori voi olla juuri koulunsa päättänyt, itseään etsiskelevä, syrjäytynyt, työmarkkinoille kelpaamaton ja vapaa-aikanaan passiivinen nuori. Niille nuorille, jotka eivät pysty ilman erityistoimenpiteitä hakeutumaan koulutukseen tai työhön, toimii työpajatoiminta oivallisena ponnahduslautana. Työpaja tukee nuoren sosiaalistumista työhön, tasoittaa nuoren epärealistisia oletuksia omista kyvyistään ja toiminta antaa nuorelle myös säännöllisen elämänrytmin. (Silvennoinen 2002, 127.)

Työpajoissa työttömille nuorille järjestetään koulutusta, työtä ja toimintaa kuuden kuukauden jaksoissa. Puu-, metalli, tekstiili- ja autoalan työt ovat esimerkkeinä siitä, minkälaisia töitä työpajoissa voidaan tehdä. Kuitenkin nykyään työpajoissa voidaan järjestetään projekteina esimerkiksi luovien alojen toimintaa ja ennaltaehkäisevää liikennekasvatusta ja päihdekasvatusta. (Silvennoinen 2001, 35.)

Tutkimusten mukaan vuosina 1995-1999 työpajojen toimintaan osallistui 40 000 nuorta ja heistä 65-70 prosenttia sijoittui työhön tai koulutukseen. Parhaita puolia työpajatoiminnassa tutkimuksen mukaan ovat olleet tasa-arvoinen, kannustava ja solidaarinen ilmapiiri sekä onnistumisen kokemukset ja vastuun saaminen käytännön työssä. (Silvennoinen 2001, 36.)

3.3 Etsivä nuorisotyö

Uuteen nuorisolakiin on lisätty uusi pykälä (7 b), joka käsittelee etsivää nuorisotyötä. Pykälän mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja saattaa hänet tarvittavien palvelujen piiriin, joilla edistetään nuoren kasvua ja itsenäistymistään sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Nuorisolain 7:nen pykälän 2 momentin mukaan kunta voi tarvittaessa järjestää etsivää nuorisotyötä. Velvollisuutta kunnalle ei ole siis järjestää etsivää nuorisotyötä, kuten sillä on velvollisuus järjestää monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto. (Aaltonen 2011, 41-44.)

Etsivä nuorisotyö on yksi keino vastata syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tarvitsemaan tukeen ja apuun. Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria myös ammattiauttajia paremmin, koska nuorten kynnys hakea tukea ammattiauttajilta on korkea ja koska etsivä nuorisotyö toimii matalankynnyksenavun periaatteella, on nuoren helpompi hakea tukea. Etsivän työn lähtökohtana toimii nuorten näkökulma ja tarpeet. Etsivä nuorisotyö on rakenteellista asiakastyötä, jossa pyritään vaikuttamaan yhteiskunnan rakenteisiin ja aktivoimaan asiakkaita omien etujensa ajamiseen. Etsivä työ on työmenetelmä, jossa asiakkaana ovat syrjäytyneet tai syrjäytymisvaarassa olevat yksilöt ja ryhmät. Työmenetelmän juuret ovat Yhdysvalloissa, mistä siitä käytettiin nimitystä "Street Work", "Street Gang Work" tai "Street Corner Work." (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkonen 2010, 67.)

Pienimuotoisena etsivää työtä on Suomen suurissa kaupungeissa tehty jo pitkään. Nuoriso-, terveys- ja sosiaalitoimen moniammatillinen yhteistyö on lähtökohtana työskentelylle. Etsivä työote on parin viime vuoden aikana levinnyt voimakkaasti. Yksi merkittävin syy tähän varmasti on se, että opetusministeriö on myöntänyt etsivän työn ammattilaisten palkkaukseen avustuksia. Opetusministeriö linjaa etsivän työn tehtäväksi auttaa nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja jotka tarvitsevat tukea tavoittaakseen julkisen sektorin palvelut tai ovat vaarassa syrjäytyä.

Etsivässä nuorisotyössä asetetaan nuoren puolelle ja sitoudutaan kuuntelemaan nuorten toiveita ja tarpeita. (Laine, Hyväri & Vuokila-Oikkinen 2010, 68-69.)

Etsivässä työssä etsitään, löydetään ja autetaan niitä nuoria, jotka tarvitsevat apua ja jotka eivät jostain syystä käytä olemassa olevia auttamis- ja palvelujärjestelmiä tai eivät ole tulleet niissä autetuiksi. Etsivä työ myös täydentää nuorten palveluja ja kertoo niistä nuorille sekä tiedottaa eri toimijoita nuorten tarpeista ja edistää palvelutarjontaa. Etsivässä työssä kontakti on vapaaehtoista nuorille. Nuori voi itse valita, haluaako hän että kontakti etenee luottamukselliseen suhteeseen. Nuori myös määrittelee ne asiat, joista mahdollisesti haluaa työntekijän kanssa puhua. Työntekijöitä velvoittaa myös vaitiolovelvollisuus, jolloin nuori voi luottaa siihen, että hänen kertomansa asiat eivät kulje eteenpäin ilman hänen lupaansa. Vaitiolovelvollisuus rohkaisee nuoria uskaltamaan käyttämään työntekijöitä apuna ja tukena elämän kriisitilanteissa. Se myös mahdollistaa kontaktin marginaalissa eläviin asiakkaisiin ja suojaa työntekijää kentällä. (Huhtajärvi 2008, 446-449.)

Etsivässä työssä työntekijät kartoittavat, havainnoivat, etsivät, ottavat kontaktia, rakentavat luottamusta ja syventävät sitä, motivoivat asiakkaita sisäiseen ja ulkoiseen muutokseen sekä ohjaavat heitä olemassa oleviin auttamis- ja palvelujärjestelmiin. Etsivässä työssä asiakas saatetaan hänelle sopivaan palveluun. Etsivässä työssä ei ole tarkoitus tehdä kaikkea itse, vaan hyödyntää eri toimijoiden ammattitaitoa, se ei voi toimia yksinään ilman olemassa olevaa palvelujärjestelmää. (Huhtajärvi 2008, 446-449.)

3.4 Pienryhmätoiminta

Pienryhmätoiminnassa lasten ja nuorten koulunkäyntiä pyritään vahvistamaan ja tukemaan ja samalla tuetaan ja vahvistetaan heidän sosiaalisia taitoja ja valmiuksia. Pienryhmätoiminnan nuoret toimivat vertaisryhmässä ja he ovat iältään samanikäisiä. Ryhmän koko vaihtelee ja

he yleensä kokoontuvat vuoden ajan viikoittain. Toiminta on pitkäkestoista ja se siten mahdollistaa sen, että nuorilla on mahdollista omaksua uusia käyttäytymistapoja. Toiminta on myös tavoitteellista ja käytännössä toiminta voi olla monia eri asioita. Se voi olla viikoittaista aktiivista harrastamista ja eri harrastuksiin tutustumista tai sitten voidaan eri menetelmien kautta tutustua tunteiden nimeämiseen ja itseilmaisun opettelemiseen. Toimintatapojen määrä on laaja ja ne voivat oikeastaan olla mitä vain, kunhan ne ovat tavoitteiden mukaista ja yleensä toiminta perustuukin kokemusten ja tunteiden ilmaisuun. (Muhonen, Lallukka & Turtiainen 2009, 14-15.)

Pienryhmätoimintaa voi olla myös perheryhmissä, toimintaperiaatteeltaan ne ovat samanlaisia, mutta niissä korostuvat yhteinen toiminta ja vuorovaikutus lapsen ja hänen perheenjäsentensä välillä. Yleensä pienryhmätoiminnan nuoret ja lapset kootaan yksilöistä, joilla on jokin yhteinen nykyisen elämäntilanteeseen liittyvä ongelma. Ongelmia lievitetään pienryhmätoiminnassa vahvistamalla nuoren sosiaalisia suhteita, tukemalla ja jakamalla kokemuksia. Pienryhmätoiminta on ensisijaisesti ehkäisevää toimintaa, vuorovaikutuksen ongelmiin pyritään löytämään ratkaisu ennen kuin ne muuttuvat vakavaksi. (Muhonen ym. 2009, 14-15.)

Pienryhmätoiminta on nuorisotyön metodi ja muoto joka on säilyttänyt asemansa aikojen kuluessa nuorisotyössä. Etenkin nyt se näyttää vahvistavan asemaansa, koska nuorten katsotaan elävän monenlaisten kumuloituvien elämänriskien keskellä. Ryhmätoimintoihin on nykyään tarjolla paljon koulutusta ja niihin pyritään panostamaan ja niitä jalostetaan eri tilanteisiin sopiviksi. Ryhmäsuhteiden etenemisestä on rakennettu erilaisia vaihemalleja sekä ryhmäprosessien logiikkaa on pyritty ottamaan teoreettisesti haltuun. (Harinen, Heikura, Lehmus & Vallisto 2008, 9.) Nuorisotyön pienryhmätoiminnalla on selkeitä kasvatuksellisia ja nuoren kehitykseen kiinnittyviä päämääriä ja samalla se on organisoitua vapaa-ajantoimintaa. (Harinen ym. 2008, 17.)

3.4 Evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyö

Kristillinen nuorisotyö on yksi kirkon perustehtävä ja se on lähtökohdiltaan hengellistä toimintaa. Kuitenkin kirkko korostaa, että ensisijaisesti hengelliset tavoitteet pyritään saavuttamaan kasvatuksen keinoin. Kirkon nuorisotyö voidaan jakaa kolmeksi osaksi: hengellinen, pedagoginen ja sosiaalinen. Näihin elementteihin vaikuttavat työntekijöiden tavoitteet ja näkemykset sekä lasten ja nuorten elämäntilanteista nousevat haasteet. Nykyinen kirkon nuorisotyö on hyvin suomalainen ilmiö ja vastaavaa mallia ei helposti löydy muista maista ja kirkoista. Lähtökohdat ovat kumminkin kansainväliset ja suomalaisen kirkon nuorisotyö onkin saanut alkunsa 1800-luvulla anglosaksisesta lapsi- ja nuorisotyön järjestötoiminnasta ja saksalaisesta diakonia ja sisälähetyksestä. (Launonen 2008, 78-79.)

Kirkon ylläpitämät kerhot ovat olleet pitkään varhaisnuorten (7-14-vuotiaat) toiminnan keskeinen muoto. Kuitenkin ikäluokkien pienentyessä ja harrastusmahdollisuuksien lisääntyessä on kerhojen toiminnan osallistujamäärät olleet jo pitkään laskussa. Retki- ja leiritoiminta on todella suosittua ja seurakunnan partiotoiminnassa on mukana yli puolet Suomen kaikista partiolaisista. Perinteisen kerhotoiminnan rinnalle onkin luotu uutta toimintaa, esimerkiksi koululaisille suunnatut iltapäiväkerhot. Rippikoulu on kuitenkin yhä iso osa kirkon varsinaista nuorisotyötä. Leiririppikouluista on tullut osa suomalaista nuorisokulttuuria ja yksi sen suosion syy on siihen liittyvä isostoiminta. Toiminta on muodostunut jo niin isoksi, että se on alkanut hallita kirkon nuorisotyön yleisilmettä. Ilmiö tuo mukanaan haasteita ja toiminta onkin profiloitunut hyvin koulutusmaiseksi ja se ei tavoita nuoria, joiden on eri syistä vaikea motivoitua ja sitoutua pitkään koulutukseen. Yksi ongelma on myös sukupuolten epätasapaino, kirkon toiminta tavoittaa enemmän tyttöjä kuin poikia. (Launonen 2008, 82-84.)

Oman toimintansa ohella kirkko pyrkii toimimaan yhteistyössä muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa ja näyttäytyy etenkin kouluissa

aktiivisesti. Yhteistyö on aktiivista myös kuntien nuorisotoimien kanssa ja joillakin on yhteisiä työntekijöitäkin. Kolmiyhteys näkyy myös kirkon nuorisotyössä, hengellinen osio on yksilön ja yhteisön uskontoon ja sen harjoittamiseen liittyvää toimintaa, pedagogista on kasvattamisen ja opettamisen muodot ja sosiaalinen osio näkyy eri tavoin: pyrkimyksenä syrjäytymisen ehkäisemiseen ja osallisuuden lisäämiseen ja toisaalta kaiken toiminnan organisoimisena ryhmien ja yhteisöjen kanssa. (Launonen 2008, 82-84.)

3.5 Järjestöjen ja seurojen nuorisotyö

Järjestötoiminta opettaa nuorelle tärkeitä toiminta- ja vaikuttamismekanismeja. Järjestötoiminta rohkaisee ja valmentaa nuoria vaikuttamaan, käyttämään valtaa ja ottamaan vastuuta. Nuoret saavat äänensä kuuluviin järjestöissä ja he oppivat myös hoitamaan yhteiset asiat demokratian periaatteita noudattaen. Noin puolet 10-29 vuotiaista suomalaisista nuorista on tavalla tai toisella mukana järjestötoiminnassa, etenkin urheiluseurat ovat suosittuja. Opiskelijat ovat aktiivisimpia järjestötoiminnassa ja etenkin peruskoulua käyvät kuuluvat erilaisiin järjestöihin. (Silvennoinen 2001, 41-42.) Urheiluseurojen osuus järjestötoiminnasta on suurin. Toiminta on usein aktiivista ja kokoontuminen säännöllistä. Toinen aktiivinen ryhmä on seurakunnan tai muun uskonnollisen yhteisön toiminta. Kun urheiluseurat ovat tällä hetkellä suosituimpia, on myös hyväntekeväisyysjärjestöt ja luonnonsuojelu- ja ihmisoikeusjärjestöjen suosio kasvanut. (Silvennoinen 2001, 44-46.)

Urheiluseurat ja liikuntajärjestöt kiinnostavat eniten nuoria. Järjestöihin kuulumattomista nuorista jopa kolme neljästä on kiinnostunut liikuntajärjestöistä niin paljon, että voisi liittyä toimintaan. (Silvennoinen 2001, 47.) Hallinnollisessa sektorijaottelussa nuorisotyö ja liikunta ovat erotettu toisistaan. Tämä on yksi syy siihen, miksi nuorisotyön parissa työskentelevät eivät tiedosta, miten laajaa ja millaista toimintaa liikunnan puitteissa on.

Liikunta- ja urheiluseurojen toimintaa on ympäri Suomea ja se mahdollistaa lähes jokaiselle nuorelle mahdollisuuden osallistua niiden tarjoamaan toimintaan. Liikunnan ja urheilun seuratyö on eräs laajimpia vapaamuotoisen nuorisotoiminnan muotoja ja nuorten sosiaalistamisjärjestelmää. (Koski 2008, 299.)

Liikuntatoiminta tavoittaa nuoret laajasti ja se yhdistää nuorten kasvatustarpeissa niin fyysisen kuin henkisen puolen. Liikuntatoiminnassa muodostuu nuorelle yhteisö, jolla voi olla arvokas merkitys nuoren identiteetin rakennusprosessissa. Sillä on merkitystä syrjäytymisen ja riskikäyttäytymisen ehkäisijänä sekä sillä on kansanterveydellisiä vaikutteita. (Koski 2008, 303-304.) Järjestötoiminta on laajaa ja tavoittaa paljon nuoria, kuitenkin sen harrastumaisuus vaihtuu jossain välissä varsin ammattimaiseksi ja siinä vaiheessa voi monen nuoren kiinnostus ja motivaatio järjestöjen toimintaan loppua. Kuitenkin järjestöillä on suuri merkitys osana ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ja resurssien puitteissa sen toiminnan rinnalle olisi mahdollisuus ja tarve kehittää toimintamallin, joka ei pyrkisi ammattimaiseen kilpailuun.

3.6 Projektit

Nuorisotyössä on tullut jäädäkseen erilaiset projektit ja niillä onkin hyvä kokeilla erilaisia toimintamalleja ja menetelmiä. Meneillään olevia nuorisotyön projekteja ovat esimerkiksi Netari.fi- hanke. Hanke on tyypiltään ehkäisevää toimintaa ja se perustuu varhaiseen tukeen ja puuttumiseen. Hanke on käynnistynyt vuonna 2004 ja se tekee moniammatillista ja valtakunnallista nuorisotyötä verkossa. Toiminnan tarkoituksena on saada kontakti nuoriin, jotka viettävät aikaansa Internetissä. Hankkeessa on mukana 29 kuntaa ja siinä on mukana poliisi, terveydenhuolto ja sosiaalitoimi. Netari.fi on hankkeen myötä vakauttanut asemansa verkossa tapahtuvana nuorisotyönä ja sitä mainostetaankin "nuorisotalona netissä." (Netari.fi-hanke: Valtakunnallinen ja moniammatillinen nuorisotyö verkossa [viitattu 4.10.2011].)

Toinen esimerkki paikallisesta projektista on Nuorten Ystävät ry:n Lukkari-hanke, joka toimii Seinäjoen Yhteiskoululla. Hankkeen rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys ja hanke toteutetaan vuosina 2010-2012. Hankkeen tavoitteena on luoda toimintamalli, jolla puututaan koulussa luvattomiin poissaoloihin ja myöhästymisiin. Myös kohdekoulujen yhteistyötä pyritään lisäämään vanhempien kanssa. Työmenetelminä käytetään esimerkiksi kasvatuskeskustelua, puhelinherätyksiä (oppilas herätetään kouluun, kesto maksimissaan kaksi viikkoa), noutojakso (oppilas haetaan kouluun, maksimikesto myös kaksi viikkoa) ja palveluohjaus. (Lukkari-hanke [viitattu 4.10.2011].)

Erilaisten projektien lisäksi, voidaan muodostaa toimivia moniammatillisia yhteistyöverkostoja nuortenpalveluiden välillä. Seinäjoella toimiva PILARI, lasten ja nuortentukipalvelut toimii tällaisena esimerkkinä. PILARISSA työskentelee eri alojen ammattilaisia ja sen tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin, koulun ja elämän tukeminen. Pilariin voi hakeutua koulun oppilashuollon, nuorisoaseman, kunnan ja seurakunnan nuorisotyön ja sosiaali- ja terveystoimen kautta tai ohjaamana. (PILARI Lasten ja nuorten tukipalvelut [viitattu 31.10.2011].) Tällaiset yhteistyöverkostot lisäävät toimijoiden tietoisuutta toisistaan, luovat selkeyttä palvelujärjestelmään sekä ennaltaehkäisevät nuorten syrjäytymistä.

4 BELGIAN NUORISOTYÖ

Suoritin osan opiskeluistani Belgiassa. Asuin Geel nimisessä kaupungissa ja 12 viikkoa kestävä työharjoittelun tein nuorisokeskuksessa Antwerpenin kaupungissa. Tässä osiossa vertailen Suomen ja Belgian nuorisotyötä ja tämä osio pohjautuu paljon omiin kokemuksiini ja havainnointiin mitä Belgiassa tein. Harjoitteluni ohella vierailin muutamassa muussa paikassa, jotka tekevät Belgiassa nuorisotyötä ja tässä kerron myös niistä ja ajatuksista, mitä ne minussa herättivät. Kerron myös teoriassa monikulttuurisesta nuorisotyöstä Suomessa, koska kokemukseni Belgiassa painottuivat nuorisotyöhön maahanmuuttajanuorten kanssa. Koska teen oppinnytöni ennaltaehkäisevästä nuorisotyöstä, halusin siihen tuoda myös kansainvälisen näkökulman, koska siihen oli mahdollisuus. Eri maan toimintamalleista voi tuoda myös ideoita suomalaiseen nuorisotyöhön sekä on mielenkiintoista tutkia, miten syrjäytyminen ilmiönä näyttäytyy eri maassa.

4.1 Nuorisotyö Belgiassa

Varsinainen harjoittelupaikkani oli nimeltään Habbekrats. Habbekrats on organisaatio, jolla on kuusi yksikköä ympäri Belgiaa. Helpoin sitä on ehkä verrata suomalaiseen nuorisotoimeen, ainoa ero vaan, että kyse on yksityisestä palveluntuottajasta ja palveluntarjonta on paljon laajempi. Toimintaa rahoittaa kaupunki, valtio, yksityiset lahjoittajat sekä kuningaskunta. Habbekrats tarjoaa nuorille paikan, missä viettää aikaa koulun jälkeen. Tavoitteena on saada nuoret pois kaduilta, turvallisempaan ympäristöön ja mielekkään tekemisen pariin. Suomeen verrattuna, jo Antwerpenin kaupungissa on paljon jengitoimintaa, kodittomia ja köyhyyttä. Kyseessä on Belgian toiseksi isoin kaupunki.

Habbekratsin nuorista oli suurin osa ulkomaalaistaustaisia maahanmuuttajia. Enemmistö oli kotoisin Lähi-idän maista ja hyvin köyhistä oloista, jotkut olivat

jopa tulleet Belgiaan sota-alueelta. Habbekratsissa nuoret saivat päivittäin mielekästä tekemistä. Habbekratsissa esimerkiksi pystyi harrastamaan jalkapalloa, sulkapalloa, pingistä, biljardin pelaamista ja pöytäjalkapalloa. Tiloista löytyi myös kuntosali ja skeittaushalli. Eri ohjaajat olivat erikoistuneet eri asioihin, oli esimerkiksi urheiluvastaava, opetusvastaava ja kulttuurivastaava. Kulttuurivastaavan kanssa pystyi tekemään omaa musiikkia ja hänen kanssa tutustuttiin kaikkeen mitä kulttuuriin voi liittyä. Kaikki ohjaajat pitivät omaan aiheeseensa liittyviä tunteja päivittäin. Nuorilla oli myös mahdollisuus tehdä kotitehtävänsä Habbekratsissa ja ohjaajat avustivat heitä tarvittaessa. Opetusvastaava piti oppitunteja eri aiheista, esimerkiksi kulttuurieroista ja viikoittaiseen ohjelmaan kuului myös vierailu johonkin kulttuuripaikkaan Belgiassa, vierailukohteina olivat esimerkiksi museot ja eläintarha. Habbekrats järjesti myös useamman leirin vuodessa ja niillä on myös kaikilla eri teemoja. Oli esimerkiksi musiikkia, näyttelemistä, seikkailua ja ratsastusta. Itse osallistuin seikkailuleirille ja leirin teemana oli seikkailu ja kuinka nuori voi voittaa pelkonsa ja itsensä osallistumalla eri seikkailuratoihin ja vastaaviin. Habbekratsin jäsenyys maksoi nuorelle viisi euroa vuosi.

Habbekratsista tein vierailuja eri paikkoihin ja eräs paikka oli Kras-Nord, jota voisi melkein suoraa verrata Suomen nuorisotoimeen. Kras on täysin Antwerpenin kaupungin omistama nuorisokeskus ja rahoitus tulee kokonaan kaupungilta. Eroa Habbekratsiin on se myös, että toiminta on paljon vähäisempää ja Kras keskitti toimintansa täysin alueelle, joka on Antwerpenissa tunnettu köyhyydestään ja siitä, että kaikki uudet maahanmuuttajat asuvat aina siinä kaupunginosassa. Vieraillessani Krasissa, tämän kyllä huomasi. Asuinalue oli hyvin ahdas ja rakennukset todella ränsistyneitä. Kras tarjosi nuorille aktiviteetteja, tilaa ja auttoi heitä kotoutumisessa. Heillä oli iso puisto, missä oli mahdollisuus pelata esimerkiksi jalkapalloa ja opetustilat, missä oli mahdollisuus opiskeluun, lukemiseen ja maalaukseen. Silloin heillä oli meneillään myös projekti sirkuksen kanssa. Projektissa nuoret pääsivät osallistumaan sirkuksen toimintaan ja esiintymään sinne. Toiminta oli nuorille maksutonta.

Buurtsport oli valtion rahoittama yhdistys, jota voisi hieman verrata Suomen urheiluseuroihin. Buurtsport ei keskity toimintaansa ainoastaan nuoriin, mutta liittyy vahvasti myös heidän elämäänsä. Buurtsportin ideana on tarjota maahanmuuttajille mahdollisuus urheiluun ja liikuntaan. He auttavat ja neuvovat maahanmuuttajia kuinka aloittaa jokin urheilulaji ja antavat tarvittaessa rahoitusta siihen. He myös järjestävät omia liikuntatunteja, kuten jumppaa ja ryhmäkävelyitä. Heillä on esimerkiksi varattuna uintitunti uimahallissa vain islamuskoisille naisille, jolloin he voivat tulla sinne ilman pelkoa, että siellä olisi miehiä. Buurtsport on yksi keino, millä valtio yrittää Belgiassa myös kotouttaa perheitä paremmin.

Pääsin päiväksi myös etsivän katutyöntekijän matkaan. Kuitenkin Belgiassa, etsintä ei liity pelkästään nuoriin, vaan pääasiassa se keskittyi kodittomien auttamiseen ja löytämiseen. Usein kodittomat olivat keski-ikäisiä miehiä ja nuoria työ tavoitti harvemmin.

4.2 Maahanmuuttajanuoret Suomen nuorisotyössä

Nuorisopolitiikan maakunnan tutkimuksen mukaan Suomessa on vielä vältytty osalta Euroopan maiden nuorten ongelmilta tai ne esiintyvät pienimuotoisempina. (Kurikka 1999, 76.) Tähän uskon erääksi suurimmaksi syyksi olevan sen, että Suomessa on maahanmuuttajia suhteessa muihin Euroopan maihin todella vähän. Tällä en tarkoita sitä, että maahanmuuttajien määrä olisi jatkumo suuriin ongelmiin, vaan sitä että Suomen ongelmat ovat tämän vuoksi erilaisia. Ulkomailla ja esimerkiksi Belgiassa kohtasi usein kulttuurieroista johtuvia väärinkäsityksiä ja ongelmia. Esimerkiksi jotkut nuoret pojat eivät kunnioittaneet naisia työntekijöinä ja pitivät heitä vähemmässä arvossa ja näin ollen eivät kohdelleet heitä auktoriteetteina. Joidenkin maahanmuuttajaperheiden nuoret myös elivät kotonaan niin sanotussa "kulttuurikuplassa", jolla tarkoitan sellaista tilannetta, että vanhemmat eivät anna nuorelle mahdollisuutta tutustua länsimaalaiseen kulttuuriin ja eivätkä hyväksy länsimaalaisia ystäviä.

Suomessa yleensä vasta sitten kun esimerkiksi maahanmuuttajanuorten määrä kasvaa nuorisotilojen kävijämäärässä, huomataan tarpeellisuus monikulttuuriselle nuorisotyölle, vaikka monikulttuurisuus kyllä otetaan huomioon yhä enemmän kouluissa ja kuntien nuorisotoiminnassa. Vasta kun tilanne on havaittu tai se on kärjistynyt kriisitilanteeseen, esimerkiksi nuorten välisiin konflikteihin, aletaan miettimään maahanmuuttajataustaisen työntekijän palkkaamista. Suomalainen monikulttuurinen nuorisotyö ei ole vakiintunut osaksi kansallisen nuorisotoiminnan käytäntöjä. Monikulttuurinen nuorisotyö Suomessa on usein projektimaista ja lyhytkestoista. Työn jatkuvuus ei ole siis varmaa. Tästä voi päätellä myös sen, millainen on suomalaisen yhteiskunnan poliittinen tahto. (Honkasalo & Souto 2008, 115-116.)

Uudessa nuorisolaissa (2006) otetaan kyllä monikulttuurisuus entistä vakavammin huomioon, mutta se ei kuitenkaan kerro sitä, miten ne käytännössä pitäisi ottaa huomioon. Projektinomaisuuden ja lyhytkestoisuuden lisäksi suomalaiselle monikulttuuriselle nuorisotyölle on ominaista se, että se on usein muiden kuin maahanmuuttajanuorten määrittelemää ja ohjaajat ovat harvoin itse maahanmuuttajataustaisia. Tämä johtaa siihen, että maahanmuuttajanuorten ääni ei näy monikulttuurisessa nuorisotyössä ja suomalaiset itse päättävät sen, mikä siinä on tärkeää ja hallinnoivat sitä. (Honkasalo & Souto 2008, 115-116.)

Monikulttuurisuuden haasteet voivat nuorisotyössä myös tyypistyä maahanmuuttajien kulttuurikysymykseksi. Se voi konkretisoitua esimerkiksi niin, että maahanmuuttajatyttöjen osallistumattomuutta selitetään uskonnollisilla tai kulttuurisilla tekijöillä ilman, että pohditaan omia tiedottamisen tapoja tai toiminnan sisältöjä. Tämä johtaa siihen, että eri kulttuurista tulevat voidaan nähdä oman kulttuurinsa "vankeina." Oma toimintaa pidetään yleismaailmallisena ja siten oikeutettuna. Siten ei siis välttämättä huomata suomalaisen tapojen ja käytäntöjen ulossulkevaa vaikutusta. (Honkasalo & Souto 2008, 117.) Ei siis pitäisi ajatella, että se on vankeutta kun islaminuskoinen nainen tai tyttö ei pääse harrastamaan liikuntaa tai esimerkiksi uimaan kun läsnä on miehiä, vaan pitäisi pitää sitä

heidän norminaan ja muuttaa omia käytäntöjä ja tapoja niin, että tämä olisi heille mahdollista. Kuten esimerkiksi Belgiassa syitä tähän ei niinkään mietitty, vaan tapaa, miten tämä heille mahdollistetaan. Kotouttaminen ei minusta tarkoita valtaväestön kulttuuriin integroitumista vaan sopeutumista. Huonosti toteutunut monikulttuurinen nuorisotyö voi olla yksi tekijä, miksi nuoret, etenkin maahanmuuttajanuoret syrjäytyvät suomalaisesta yhteiskunnasta. Hajanaisuus ja osittain vakiintumattomuus kuvaavat nuorisotyön suhdetta monikulttuuristen kysymysten huomioimiseen. Nuorisotyössä on keskeistä se, miten se monikulttuurisuuden kannalta tasapainoilee kansallisesti yleispätevän ja kulttuurisen erikoiskohtelun välimaastossa. (Honkasalo 2011, 73.) Nuorisotyössä yhteydessä puhutaan monikulttuurisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta yhä enemmän, silti yhä on erityisen hankalaa osoittaa, miten näitä voitaisiin käytännössä edistää, lisäksi nuorisotyötä on monikulttuurisuuden ja ammattilaisten käytäntöjen osalta tutkittu suomalaisessa kontekstissa empiirisesti vähän. (Honkasalo 2011, 77.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tässä luvussa tuon esiin tutkimukseni toteutuksen vaiheita sekä määrittelen käyttämäni tutkimusmenetelmät ja tutkimuksessa käytetyt käsitteet ja tutkimuskysymykset.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tehtävät

Opinnäytetyössäni halusin selvittää ne tahot, jotka tekevät ennaltaehkäisevää nuorisotyötä Suomessa. Opinnäytetyöni aihe lähti omasta kiinnostuksestani ja kokemuksesta kyseiseen aiheeseen, sekä ulkomaan opiskelujaksoni innoitti minua aiheeseen vielä lisää. Ongelmien selvittämiseen otin lähtökohdaksi ammattilaisten näkökulman ja heidän haastattelunsa ovat pohjana tutkimukselle. Halusin selvittää tutkimuksessani, mistä nuorten syrjäytymiseen johtuu ja miten sen ilmeneminen liittyy ennaltaehkäisevän nuorisotyön tekemisen merkitykseen. Eräs selvitettävä ongelma oli myös se, että kuinka eri ennalta ehkäisevän nuorisotyön tahot näkevät toisensa ja toimivat yhteistyössä. Tutkimuksessani pyrin teorian pohjalta kuvaamaan syrjäytymistä ja ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ilmiönä ja mitkä tekijät niihin vaikuttavat. Tutkimuksessa pyrin tutkimustulosten pohjalta analysoimaan ilmiötä ja selvittämään niiden yhteyksiä ja mitä niissä on kehitettävää.

Tutkimuskysymykset:

- Syrjäytymisen liittyvät syyt ja tekijät nuoren elämässä, sekä sen ehkäiseminen?
- Mitä on ennaltaehkäisevä nuorisotyö, tahot, menetelmät, kehitettävää ja sen tulevaisuus?

5.2 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyöni lähtökohta on ammatillinen näkökulma ja siksi valitsin haastateltavaksi henkilöitä, jotka toimivat tiiviisti työssään ennaltaehkäisevän nuorisotyön parissa. Valitsin haastateltavani itse ja pyrin valitsemaan heitä mahdollisimman laajasti ennaltaehkäisevän nuorisotyön kentältä. Haastateltavia oli yhteensä kahdeksan ja menetelmänä käytin teemahaastattelua, koska koin sen mielekkääksi tavaksi lähestyä opinnäytetyöni aiheita ja koin sen myös luontevaksi menetelmäksi itselleni. Lisäksi se mielestäni kuvaa aitoa kiinnostustani aiheeseen, koska halusin tavata haastateltavat henkilökohtaisesti ja tutustua heihin ja heidän toimintaansa heidän työpisteissään. Kahta haastateltavaa haastattelin jo Belgiassa keväällä 2011 ja he olivat harjoittelupaikkani työntekijöitä ja toimivat ohjaajinani nuorisokeskuksessa. Molemmat ovat ammatiltaan sosiaalityöntekijöitä. Belgiassa ei ole suoraa vastaavaa tutkintoa sosionomi (AMK) tutkinnolle. Suomessa tehdyt haastattelut tein syksyllä 2011. Suomen haastateltavista ensimmäinen on töissä nuoriso-ohjaajana seurakunnassa, toinen nuorisotoimen työntekijä, kolmas ja neljäs ovat projektityöntekijöitä ennaltaehkäisevässä nuorisotyön projektissa ja viides ja kuudes haastateltava ovat etsivän nuorisotyön nuorisotyöntekijöitä.

Haastateltavat haastattelin muuten kahden kesken, paitsi projektityöntekijät ja etsivät nuorisotyöntekijät haastattelin työpareina. Suomen haastateltaville lähetin kaikille saman sähköpostin (Liite 1), jossa esittelin aiheeni ja kysyin heidän halukuutaan osallistua haastatteluun. Kaikki olivat myönteisiä, eikä kukaan kieltäytynyt. Haastatteluissa käytin nauhuria ja kaikki haastattelut tapahtuivat haastateltavien työpaikalla. Haastattelujen kesto oli puolesta tunnista lähes tuntiin ja haastattelussa käytin teemahaastatteluun sopivaa teemakysymysrunkoa. (Liite 2.) Haastattelun aluksi esittelin aina itseni ja kertasin haastateltaville aiheeni ja haastattelun tarkoituksen. Oma arvioni haastatteluni sujumisesta on hyvä, ainoastaan Belgiassa tehdyt haastattelut jäivät ehkä hieman suppeammaksi kuin Suomessa tehdyt, mutta

opinnäytetyöni tarkoitus ei ollutkaan paneutua Belgian työhön enemmän, koska Suomessa sen tein.

Vaikka on kyse nuorisotyön ammattilaisten näkökulmasta, opinnäytetyössäni en käytä kenenkään nimeä. Haastateltavien ammattinimikkeet ja sukupuolet tulevat esiin. Suorissa lainauksissa käytän jokaiselle vastaajalle omaa tunnusta, joten niistäkään ei voi haastateltavan henkilöllisyyttä päätellä. Tutkimuksen jälkeen hävitin tutkimuksen haastatteluaineiston.

5.3 Tutkimusmenetelmän valinta

Opinnäytetyössäni käytin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa noudatetaan yleistä prosessikuvausta, tutkimuksen vaiheita ovat: suunnittelu, tiedonkeruu, analyysi ja tulkinta. Tutkimusongelmat ja niiden määrittäminen aloittavat tutkimuksen ja niistä seuraa tutkimuskysymykset, joihin hankitaan vastaus aineistolla. Tutkimusprosessi on sama kvantitatiivisessa tutkimuksessa, mutta menetelmät ja työkalut vaihtelevat tiedonkeruu-, analyysi ja tulkintavaiheissa. Yksinkertainen jaottelu jakaa tutkimusmenetelmät laadullisiin ja määrällisiin tutkimusotteisiin. Voidaan ajatella, että kvantitatiivisessa tutkimuksessa (määrällinen) käsitellään lukuja ja niiden suhteita, kun taas kvalitatiivisessa tutkimuksessa (laadullinen) on kaikki muu tutkimus, joka jää jäljelle. Kun halutaan määrittää ja hahmottaa ilmiötä käytetään laadullista tutkimusta. (Kananen 2010, 36-37.) Opinnäytetyöni pyrkii osaltaan selittämään ilmiöitä ja etsimään uutta tietoa aiheista, joten siksi valitsin kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän. Osaltaan menetelmä valikoitui jo opinnäytetyöni aiheita suunnitellessa, koska halusin käyttää teemahaastattelua tiedonkeruumenetelmänä ja saada tutkimukseen henkilökohtaisemman kosketuksen.

Tiedon subjektiivinen luonne ja todellisuus korostuu, kun käytetään laadullista lähestymistapaa. Tämä on yksi tunnuspiirre laadulliselle tutkimukselle. Laadullisessa tutkimuksessa tarkastellaan yksittäisiä tapauksia

ja oleellista on korostaa haastateltavien ihmisten näkökulmaa ja keskittyä myös tutkijan vuorovaikutukseen yksittäisen havainnon kanssa. Laadullisessa lähestymistavassa etäisyys on tyypillisesti pieni tutkijan, hänen tuottamansa aineiston ja tutkimuskohteen välillä. Tutkittavien kokemukset ovat keskeistä laadullisessa lähestymistavassa sekä tutkimuksen tehtävä on antaa teoreettisesti mielekäs tulkinta ilmiöstä, joka on tutkimuksen kohteena. Kaikki laadullinen lähestymistapa ei ole kuitenkaan ymmärtämään pyrkivää. Tavoitteena voi kuitenkin olla esimerkiksi uuden tiedon hankinta, ilmiön kuvaus, ymmärryksen syventäminen, ilmiön tulkinta ja teoreettisesti mielekkään tulkinnan tekeminen tai sen kyseenalaistaminen. (Puusa & Juuti 2011, 47-48.)

Tutkimukseni aineistonkeruumenetelmänä käytin haastattelua. Haastattelun idea on yksinkertainen: kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin, on järkevää kysyä asiaa häneltä. Haastattelulla tarkoitan opinnäytetyössäni henkilökohtaista haastattelua, jossa esitin kysymykset suullisesti ja merkitsin (nauhuri) tiedonantajan tiedot muistiin. Haastattelun etuja on sen joustavuus; haastattelu tilanteessa on mahdollisuus toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoa ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Samanlaista mahdollisuutta ei ole esimerkiksi postikyselyssä. Kun aineistonkeruumenetelmänä käytetään haastattelua, se antaa tutkimuksen tekijälle vapaammat kädet esittää kysymykset siinä järjestyksessä, miten itse katsoo aiheelliseksi. Tärkeintä haastattelussa on saada tietoa mahdollisimman paljon tutkittavasta aiheesta. Tämän vuoksi on siis perusteltua antaa haastateltaville haastattelun aiheita etukäteen tietoon. On eettisesti oikein kertoa haastateltavalle, mitä haastattelu koskee. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72-73.) Lisäksi koin haastattelun hyvänä puolena sen, että pystyin näkemään haastateltavan ilmeet ja eleet haastattelun aikana ja luomaan yhteyden tutkijan ja haastateltavan välille.

Kun haastattelusta sopii henkilökohtaisesti, haastateltavat harvoin kieltäytyvät haastattelusta tai kieltävät haastattelunsa käytön tutkimusaineistona. Etu on myös se, että haastattelijä voi valita itse henkilöt

haastatteluun, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä ja tietoa aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74.) Haastattelutilanne on eräänlainen keskustelu, joka tosin tapahtuu tutkijan aloitteesta ja ehdoilla, mutta tilanteessa pyritään vuorovaikutuksen avulla saamaan selville haastateltavia kiinnostavat asiat, tai ainakin ne asiat, jotka liittyvät tutkimuksen aiheeseen. (Eskola & Vastamäki 2010, 26.)

Haastattelun voi vielä jaotella erilaisiin haastattelutyyppeihin. Haastattelutyyppejä on useita, niin kuin on nimityksiäkin niille. Strukturoidussa haastattelussa, josta voidaan käyttää myös nimitystä lomakehaastattelu on kysymysten muotoilu ja järjestys kaikille haastateltaville sama. Ajatuksena on, että kysymysten merkitys on kaikille samanlainen. Vastausvaihtoehdot ovat myös valmiina. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ovat kaikille samat, mutta ei käytetä valmiita vastausvaihtoehtoja. Avoimessa haastattelussa haastattelija ja haastateltava keskustelevat tietystä aiheesta ja kaikkien haastateltavien kanssa ei käydä läpi kaikkia teema-alueita. Avoimesta haastattelusta käytetään joskus nimitystä syvähaastattelu, koska se muistuttaa eniten tilanteeltaan tavallista keskustelua. (Eskola & Vastamäki 2010, 28-29.)

Omassa opinnäytetyössäni käytin haastattelutyypinä teemahaastattelua. Teemahaastattelussa on haastattelulle valittu etukäteen aihepiirit ja teema-alueet. Teemahaastattelussa ei ole kysymysten tarkkaa muotoa ja järjestystä, kuten strukturoidussa haastattelussa on. Teemahaastattelussa kaikki etukäteen valitut teemat käydään läpi, mutta niiden järjestys ja laajuus vaihtelevat. (Eskola & Vastamäki 2010, 28.) Kuten avoin haastattelu, myös teemahaastattelu muistuttaa tyypiltään syvähaastattelua. Teemahaastattelussa pyritään tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti löytämään merkityksellisiä vastauksia. Valitut teemat muodostuvat viitekehuksesta, eli tutkittavasta ilmiöstä jo tiedettyyn. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Opinnäytetyössäni oli kaksi isoa teemaa. Teemat olivat nuorten syrjäytyminen ja ennaltaehkäisevä nuorisotyö, ja näistä tekemieni viitekehysten avulla kokosin teemahaastatteluni teemat. Lisäksi kaikki

haastateltavat työskentelivät ennaltaehkäisevän nuorisotyön ja nuorten syrjäytymisen parissa.

5. 4 Aineiston analysointi

Analysoinnissa aineistosta etsitään rakenteita, prosesseja ja malleja. Tutkijan pitää päätellä, mitä aineisto hänelle viestii. Asiat kätkeytyvät haastateltavien sanatulvaan. Jokaisessa lauseessa ja kappaleessa on jokin sisältö, jonka haluaisi tuoda esille. Silloin ylimääräinen tekstiaineisto pitäisi saada pois aineistosta. Tiivistämistekniikalla teksti kutistetaan sanoihin, jotka kertovat, mitä lause tai kappale sisältää. Aineisto litteroidaan ja siitä voidaan tehdä erilaisia taulukoita, joissa tulkitaan eri segmentit, joille on annatte selitys tai merkitys. (Kananen 2010, 61-62.) Omassa opinnäytetyössäni käytin apuna olemassa olevia teorioita, jolloin analysoin aineistoa teorialähtöisesti. Eli etsin aineistosta nousseita käsitteitä ja niiden avulla pyrin tukemaan teoriaa. Vaikeaksi koin ylimääräisen tekstiaineiston saamisen pois haastatteluaineistoista. Koin, että kaikki haastateltavien kertomat asiat olivat yhtä merkityksellisiä ja tärkeitä. Kuitenkin pyrin tiivistämään nämä ilman liian pitkiä lainauksia.

Teorialähtöinen analyysi nojaa johonkin tiettyyn malliin, teoriaan tai auktoriteetin esittelemään ajatteluun. Tutkimuksessa valitaan teoria ja se määrittää tutkimuksen käsitteet. Ilmiö määritellään siis jo olemassa olevasta asiasta. Aineiston analyysia ohjaa valmis aikaisemman tiedon perusteella luotu kehys. Teorialähtöisessä analyysissa ilmiöstä jo tiedetty sanelee, miten aineiston hankinta järjestetään ja miten määritellään tutkittava ilmiö käsitteenä. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 97-98.) Teemahaastattelua analysoidaan usein jakamalla aineisto teemoihin ja tyypittelemällä. Eli aineisto jäsennetään teemojen mukaisesti ja sitten se pelkistetään. Tyypittelyssä on kyse erilaisten tyyppikuvausten konstruoinnista aineistosta. Aineisto voidaan litteroinnin jälkeen järjestää uudestaan teemoittain. Esimerkiksi niin, että jokaisen teeman alla on haastateltavien vastaukset

tähän teemaan ja tähän tyyliin jatketaan eteenpäin aineistoa. Tämä helpottaa aineiston analysointia. (Aaltola & Valli 2010, 43.)

Tutkimuksessani viitekehys on muodostunut olemassa olevasta teoriasta ennen empiirisen tiedon (haastattelujen) keräämistä. Teorian kokoaminen lähti omasta henkilökohtaisesta kiinnostuksesta ja sen pohjalta kokosin teemahaastattelulle rungon ja teemahaastattelunrungossa keskityn viitekehysten määrittelemiin aiheisiin. Teoreettinen viitekehys, teemahaastattelun runko (Liite 2) ja opinnäytetyössä määritetyt aihealueet muodostavat aineiston analyysin. Teemahaastattelussa olen jakanut aihepiirit omiksi teemoikseen ja analysoin jokaista teemaa erikseen. Apuna käytin litterointia ja tekstin tiivistämistekniikkaa. Aineiston pohjalta kokosin yhteneväisyyksiä mitä haastatteluista löysin ja analysoin niitä ja pohjasin niitä myös olemassa olevaan teoriaan.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Teoriamuodostuksen yhteydessä on esitettävä ne perusteet tutkimukselle, että se on luotettava. Luotettavuudella tarkoitetaan sen vapautta satunnaisista ja epäolennaisista tekijöistä. Kun tutkimus etenee menetelmällisesti, johdonmukaisesti ja tutkijan arviointiperusteet ovat riittäviä, yleensä epäolennaiset tekijät karsiutuvat pois ja koska laadullisessa tutkimuksessa itse tutkimus on koko ajan arvioinnin alla satunnaisuudet karsiutuvat omalla ajallaan pois. (Varto 1993, 103-104.)

Tutkimusmenetelmien luotettavuutta käsitellään usein validiteetin (tutkimuksessa tutkitaan, mitä luvataan) ja reliabiliteetin (tutkimustulokset toistuu) käsittein. Näitä käsitteitä on kritisoitu laadullisen tutkimuksen piirissä, koska ne ovat alkuperältään määrällisestä tutkimuksesta ja käsitteinä ne vastaavat lähinnä vain määrällisen tutkimuksen tarpeisiin. Monet laadullisen tutkimuksen oppaat ehdottavatkin näiden käsitteiden hylkäämistä tai korvaamista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136-137.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista ei ole olemassa minkäänlaisia yksiselitteisiä

ohjeita. Mutta on listattu ominaisuuksia, joita tutkimuksesta pitää löytyä että, voidaan arvioida laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 140-141.)

Opinnäytetyössäni käytin Tuomen ja Sarajärven (2009, 140-141) listaamia ominaisuuksia osoittamaan, että tutkimukseni on luotettava. Luotettavuutta lisää kun sillä on tarkoitus ja kohde, eli kerrotaan mitä tutkitaan ja miksi. Omassa tutkimuksessani tutkimuksen valinta, eli ennaltaehkäisevän nuorisotyön ja nuorten syrjäytymisen selittämisen ilmiönä oli kohde ja tutkin sitä, koska minulla tutkijana on henkilökohtaisia intressejä kyseisiä aiheita kohtaan, sekä kokemusta aiheista, lisäksi mielestäni nämä käsitteinä tarvitsivat päivytystä ja ammattilaisten määrittelyä. Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös tutkijan oma sitoutuminen tutkimukseen. Eli miksi pidän tutkimustani tärkeänä ja mitkä ovat olleet olettamukseni aiheestani ennen aloittamista ja ovatko ajatukseni muuttuneet. Mielestäni tutkimus on tärkeä, koska yhä enemmän on pahoinvointia nuorien parissa ja mielestäni Suomen ennaltaehkäisevä nuorisotyö painottuu yhä liikaa korjaavaan nuorisotyöhön. Ajatukseni eivät paljoakaan muuttuneet tutkimuksen edetessä, ne ehkä syventyivät enemmän ja niihin tuli laaja-alaisuutta, sekä ammattimaista näkökulmaa.

Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös kun siinä kerrotaan, miten aineisto on kerätty ja mitä menetelmää ja tekniikkaa on käytetty. Tutkimuksessa tulee tulla ilmi myös tiedonkeruuseen liittyneet erityispiirteet sekä mahdolliset ongelmat. Tutkimuksessani kerron tutkimukseni kulusta omasta näkökulmasta, sekä pohjaan sitä teoriaan sekä kerron, miksi valitsin juuri nämä menetelmät ja miten tutkimuksen toteutin käytännössä. Kerroin myös ketkä ovat tiedonantajia tutkimuksessani ja miksi heidät valitsin, määrän ja miten heihin otin yhteyttä ja miten toteutin tutkimukseni salassapidon. Haastateltavat valitsin suhteellisen satunnaisesti, mutta mahdollisimman laajasti ennaltaehkäisevän nuorisotyön kentältä, pyrkimykseni oli myös saada niin mies, kuin naisnäkökulmaa, joten kahdeksasta haastateltavasta neljä oli naista ja neljä miestä. Tiedonantajia lähestyin sähköpostilla (Liite 1), paitsi

Belgian haastateltavia kysyin henkilökohtaisesti. Salassapito toteutuu, koska haastateltavista tulee ilmi vain sukupuoli ja ammattinimike.

Luotettavassa tutkimuksessa pitää ottaa myös huomioon tutkijan ja tiedonantajan suhde ja sen arviointi. Tutkimuksessani pyrin pitämään suhteen hyvin tutkimuksellisenä, mutta kuitenkin tilanteen rentona ja luotettavana. Kaikki haastateltavat tiesivät mitä haastatteluni koski ja teemat olivat tiedossa ennen haastattelua. Lisäksi tutkimuksen aikataulun olin suunnitellut niin, että litteroin haastattelut mahdollisimman pian haastattelun jälkeen, enkä pidä eri haastateltavien välillä liian pitkää taukoa, koska tämä lisää tulosten kirjaamisen luotettavuutta, koska haastattelu on tuoreessa muistissa. Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös se, että olen analysoinut aineistoa ja tuonut sen tutkimustulokset ja johtopäätökset niistä esiin ja pohtinut tutkimukseni eettisyyttä ja luotettavuutta.

Tutkijan täytyy selittää kuinka on aineiston koonnut ja analysoinut. Kun tutkija kertoo tutkimuksen prosessin tarkkaan, tulevat tutkimustulokset selkeimmiksi ja ymmärrettävämmiksi. Tutkijan tulee antaa riittävästi tietoa siitä, miten tutkimus on tehty. Riittävästi tarkoittaa sitä, että edellä mainitut kohdat tulevat ilmi. Kuitenkaan ei riitä, että jokainen kohta olisi erillisinä täytetty, niiden pitää olla sitä myös suhteessa toisiinsa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141.) Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt täyttämään kaikki edellä mainitussa mainitut kohdat ja myös suhteuttamaan niitä toisiinsa.

5.6 Tutkimusetiikka

Pietarisen (1999) mukaan kaikille tutkijoille voidaan esittää kahdeksan yleistä eettistä vaatimusta. Ne ovat: älyllisen kiinnostuksen, tunnollisuuden ja rehellisyyden vaatimus, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalisen vastuun vaatimus, ammattiharjoituksen edistäminen ja kollegiaalinen arvostus. Tutkimukseen edellytetään tutkijalta aitoa kiinnostusta. Tutkimuseettisesti uuden tiedon hankkiminen tutkimuskohteesta katsotaan perustelluksi motivaation lähteeksi. Tutkijalta edellytetään

rehellisyyttä ja tunnollisuutta, mutta erityisen tärkeä on huomioida nämä omaan oppialaan perehtymisessä ja tutkimusaineiston hankinnassa ja analysoinnissa. Tutkittavien kohtelussa ja tutkimuksen ja sen tulosten mahdollisissa seurauksissa tulee huomioida vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen ja sosiaalisen vastuun vaatimus. Tutkijan tulee edistää oman ammattinsa harjoitusta, ilman että sortuu henkilö- tai ryhmäintressien ajamiseen. Tutkijan tulee arvostaa tutkimuksessaan muita tutkijoita, eikä vähätellä, tämä ilmenee tutkimuksessa kollegiaalisena arvostuksena.

Tutkimuksessani pyrin noudattamaan näitä kaikkia Pietarisen (1999) määrittämiä tutkijan yleisiä eettisiä vaatimuksia. Tutkimusaineiston keruussa myös informoin riittävästi tutkimukseen osallistuvia ja hävitin aineiston asiaan kuuluvalla tavalla. Teoria osuudessa kunnioitin alkuperäisiä lähteitä ja merkitsin viitteet oikeaoppisesti. Litteroinnissa pyrin tarkkaan sanasta sanaan kirjoittamiseen, joten voin eettisesti perustella myös suorien lainauksien käytön. Haastateltavista ei tule selville kuin heidän toimialansa ja sukupuolensa. Lisäksi opinnäytetyölläni pyrin edistämään ammatillista osaamistani ja tuomaan kiinnostavaa tutkimustietoa esiin.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tulososio pohjautuu teoreettisen viitekehyksen linjaan ja olen käyttänyt perinteisempää teoreettisen viitekehyksen linjaa ja esitellyt opinnäytetyössäni aluksi teoriaosan ja sen jälkeen empiriaosan. Koin tämän henkilökohtaisesti mielekkäämmäksi tavaksi itselleni. Tässä osiossa esittelen teemahaastattelujeni tuloksia ja teemat haastatteluihini olen nostanut esiin esittämästäni teoriasta.

7.1 Taustatiedot

Taustatiedot mitä keräsin haastateltavista oli sukupuoli ja ammattinimike. Ammattinimikkeen merkitys on tutkimuksessani sen vuoksi tärkeä tieto, koska teoriaosuus pohjautuu osaksi ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimijoihin ja valitsin haastateltavani myös näiden pohjalta. Suomessa haastateltavia minulla oli yhteensä kuusi, joista naisia oli neljä ja miehiä kaksi. Lisäksi haastattelin kahta miestä Belgiassa tehdessäni siellä työharjoittelua. Päätin käsitellä Belgian haastattelun tulokset omana osiona, koska tutkimuksen halusin painottaa Suomeen ja Belgian osuus toimii vertailevana mallina ja esimerkkinä. Haastateltavat olen numeroinut ykkösestä kahdeksaan satunnaisessa järjestyksessä ja sukupuoli ilmaistaan myös.

Haastateltavien ammattinimikkeet olivat: nuorisotoimen työntekijä, seurakunnan nuoriso-ohjaaja, Lukkari-hankkeen projektityöntekijä (kaksi), sosiaalityöntekijä (kaksi) ja etsivän nuorisotyön nuorisuityöntekijä (kaksi.) Nämä nuorisotyön ammattilaiset valikoituivat paljon teoriaosuuden pohjalta, koska siellä käsitellen esimerkiksi nuorisotoimea, projekteja, etsivää nuorisotyötä ja seurakunnan nuorisotyötä. Teemoittain olen jakanut tulososion tulokset ja ne toimivat alaotsikkoina. Kaksi suurta pääteemaa on syrjäytyminen ja ennaltaehkäisevä nuorisotyö. Näitä teemoja syvennän tarkemmin: syrjäytyminen nuoren elämässä (syyt, tekijät), syrjäytymisen

ehkäisy, ennaltaehkäisevän nuorisotyön merkitys syrjäytymisen vähentämisessä, ennaltaehkäisevä nuorisotyö ilmiönä ja omassa työssä, miten nähdään toiset tahot, hyvät ennaltaehkäisevän nuorisotyön menetelmät ja lisäksi selvitan resurssien määrän merkitystä ja miltä vaikuttaa nuorten ja ennaltaehkäisevän nuorisotyön tulevaisuus.

7.2 Syrjäytyminen ilmiönä

Syyt ja tekijät. Aineiston pohjalta selvisi, että haastateltavien mielestä yksi suurin syy nuorten syrjäytymiseen lähtee kodista ja vanhemmista. Kuitenkin samalla oltiin sitä mieltä, että syrjäytymisen syyt ovat aina hyvin yksilöllisiä ja ei voida nostaa esille vain yhtä syytä. Syrjäytyminen käsitteenä koettiin suhteellisen vaikeaksi selittää lyhyesti. Eräs vastaaja puhui nuoren syrjäytymisen syynä sitä, että nykyään nuoret viettävät kaiken aikansa koneella ja se johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. Suurin osa kuitenkin piti tärkeämpänä syynä tuen ja aikuisen mallin puutetta. Näiden puute johtaa perusasioiden kuten vuorokaudenrytmin puuttumiseen ja ongelmiin koulussa. Päihteiden ja väkivallan lisääntyminen niin nuorella, kuten nuoren perheissä mainittiin myös kasvavana ilmiönä.

Minä itse henkilökohtaisesti ajattelen, että nuori syrjäytyy koska pelataan niin paljon tietokoneilla ja on paljon muita tällaisia tekijöitä mihin pystyy uppoutumaan, ilman että ollaan missään kontaktissa muihin, ja että netin kautta pystyy käymään keskustelua. Mun mielestä se on syrjäytymistä, sellasta sosiaalista syrjäytymistä kanssakäymisestä. Nainen 1, seurakunnan nuoriso-ohjaaja.

Nykypäivänä on nuorille helppo jäädä kotiin, koska lähes jokaisessa taloudessa on tietokone ja Internet-yhteys. Sosiaalinen media on suosittua ja useammalla nuorella on nykyään profiili jossain sosiaalisen median yhteisöpalveluissa, kuten esimerkiksi Facebook- palvelussa. Vaikka sosiaalinen media luo osaltaan sosiaalista yhteisöllisyyttä, aiheuttaa se myös

sen, että kotoa ei tarvitse lähteä enää ulos tavatakseen muita ihmisiä ja aitojen ihmissuhteiden luomista ei tapahdu. Virtuaalimaailmassa on myös helppo esittää jotain muuta, mitä ei oikeasti ole. Osaltaan sosiaalisen median palveluiden lisääntyminen ja erilaisten pelien yleistyminen voivat aiheuttaa nuorelle sosiaalisen syrjäytymisen riskin perinteisestä ihmisten välisestä kanssakäymisestä, ja siitä se voi vähitellen kehittyä nuoren syrjäytymiseen.

Se että mikä tässä näkyy niin, nuorilla ei oo niinku vuorokauden tajua, yö ja päivä on ihan sekasin. Että tuota, seki lähtee siitä, että vanhemmilla ei oo kotona auktoriteettia ja sitte taas mihinkä törmää myös, jos ajatellaan jatkoa peruskoulun jälkeen niin, molemmilla vanhemmilla saattaa olla ihan välinpitämätön asenne siihen, että ei kai sen tarvi mihinkää lähteä, tai pitäiskö sen hakea johonki ammattiin, tai lukioon tai johonki mikä valmentaa, ne tulee niinku ekana mieleen. Nainen 3, Lukkari-hankkeen projektityöntekijä.

Nuorten vuorokaudenrytmin sekaannus voi johtua monista eri tekijöistä; peleistä, Internetin virtuaalimaailmasta, päihteiden väärinkäytöstä tai aktiivisesta harrastamisesta. Se voi johtua myös kapinoinnista vanhempia kohtaan, tai päinvastoin siitä, että vanhemmat eivät välitä nuoren asioista tai pelkäävät jopa puuttua niihin. Vuorokaudenrytmin sekaannus aiheuttaa nuorelle sen, että hän ei jaksaa opiskella eikä lähteä kouluun, motivaatio ja suorituskyky laskee unenpuutteen vuoksi ja aiheuttaa opiskeluun lisää ongelmia. Lukkari-hankkeessa tämä ongelma on huomattu laajasti ja siihen onkin kehitetty menetelmä, että oppilaat joilla tällaista ongelmaa esiintyy otetaan tehojaksolle, jossa projektityöntekijät herättävät oppilaan kouluun ja tarvittaessa jopa noutavat kotoa sinne.

Syrjäytymisen suurimpana ajallisena riskinä pidettiin siirtymistä yhteiskouluun ja sitten peruskoulusta siirtymistä ammatilliseen kouluun tai lukioon. Syrjäytymisen määrän nähtiin olevan samanlaisen niin pojilla kuin tyttöilläkin, mutta havaittiin, että ongelmat ovat erilaisia ja nuori reagoi niihin eri tavalla.

Tosi vaikea sanoa tiettyä ikävaihetta, niin kyllä mun mielestä siinä vaiheessa kun alkaa olla murrosiässä ja koettelee vähä auktoriteetteja. Ja hakee sitä omaa paikkaa, niin jos siinä vaiheessa jää yksin ja jos siinä vaiheessa ei tuu sitä tukee, niin se on niinku ehkä se kriittinen kohta, mutta kyllä se alku on paljon varhaisemmin. Mies 2, nuorisotoimi.

Yhteinen tekijä tyttöjen ja poikien välillä on, että yhteistä kaikille on se, että ne koulut on jääny kesken. Eliikkä nuorella ei oo mitää ja pojilla on ehkä ainaki osalla meidän tyypeistä koko ajan isommat talousongelmat. Eliikkä pikavippejä on sitte ihan hirveesti ja tytöillä ehkei oo sitä, mutta tytöillä on ne ihmissuhteet sitte. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Nuorilla pojilla nähtiin olevan enemmän ongelmia päihteiden ja rahankäytössä. Rahan puute ja päihteiden väärinkäyttö ajavat usein myös nuoret, etenkin pojat rikollisiin tekoihin. Nuorilla tytöillä koettiin olevan enemmän ongelmia ihmissuhteiden kanssa ja siinä, että he helposti sulkeutuvat ja jäävät yksin asioidensa kanssa ja mielenterveysongelmat nähtiin heillä myös yleisimpinä, esimerkiksi oppimisvaikeuksina ja masennuksena.

Yhteiskunnan odotuksia pidettiin myös nykyään vaativina. Toisaalta ajateltiin, että nykypäivänä on nuorille enemmän vaihtoehtoja, mutta sitten huonona puolena pidettiin sitä, että vaihtoehtojen määrä tuo nuorelle jo oman haasteensa, eikä mihinkään työhön pääse ilman koulutusta. Yhteiskunnan odotukset vaikuttavat myös vanhempiin, he viettävät yhä vähemmän aikaa kotona pitkien työpäivien vuoksi, sekä liialliset paineet voivat aiheuttaa mielenterveysongelmia ja päihteiden liikakäyttöä.

Jos opiskelu ja työssäkäynti ei toteudu niin ja yhteiskunta on nykyään niin älyttömän vaativa ja kiiretahtinen ja että tuota vaaditaan paljon ja odotukset on suuret. Että meillä saattaa olla nuoria, joilla on peräti kolme keskeytynyttä ammatillista perustutkintoa. Nainen 5, etsivä nuorisotyöntekijä.

Kun puhutaan syrjäytymisestä ja ennaltaehkäisystä, niin nykyään on paljon enemmän vaihtoehtoja nousta sieltä syrjäytymisen polulta, että huono puoli taas siinä mielessä, että opiskelu ei välttämättä takaa työpaikkaa ja sä joudut opiskelemaan monta ammattia ja sä joudut muuttamaan itseäs. Ja kyllähän siinä sitten saattaa syrjäytyä. Mies 2, nuorisotoimi.

Syrjäytymisen ehkäisy. Kaikki haastateltavat mainitsivat varhaisen puuttumisen yhdeksi keinoksi ennaltaehkäistä syrjäytymistä. Yhteistyö eri toimijoiden ja nuoren vanhempien kanssa katsottiin myös tärkeäksi elementiksi syrjäytymisen ehkäisemisessä. Parhaaksi tavaksi tavoittaa nuoret on osan haastateltavien mielestä erilainen mielekäs toiminta ja se, että siinä toiminnassa on kuitenkin aina joku aikuinen mukana. Toiminnan järjestäminen katsottiin tärkeäksi, koska nuoret viettävät yhä enemmän aikaa yksin kotona, koska vanhemmat ovat usein pitkään töissä. Myös se, että syrjäytymisen ehkäisyn keinot otetaan käyttöön oikeaan aikaan ja oikeassa mittakaavassa pidettiin tärkeänä. Pääpaino oli kuitenkin varhaisessa puuttumisessa, että puututtaisiin asioihin jo ennen kuin ne ovat muodostuneet ongelmiksi.

Yksilöllä ja itellä on se päävastuu siinä, mutta ku ne omat eväät ei enää riitä, sitte pitäis sovittaa niitä oikea aikaisia ja oikeassa mittasuhteessa tämmösiä puuttumisia ja ohjauksellisia keinoja. Se voi olla päiväkotia, koulu tai nuorisotyöntekijä tää toimija, mutta että on jokin yhteys sinne aikuisten maailmaan. Mies 2, nuorisotoimi.

Varhainen puuttuminen, mistä ny hoetaan koko ajan. Elikkä, tosi nopeesti että ku kouluski nähdään tällaisia viiteitä, ku on koulu poissaoloja ja ei tuu, niin niihin pitäis tarttua tosi nopeesti ja se työ mikä aloitetaan niin, se pitäis aloittaa koko perheen kanssa, ei pelkästään sen nuoren kanssa vaan, myös vanhempien kanssa. Koska mä uskon että sitte ku kun sen paketin saa kokoon, niin sillä on paljon kantavampi voima. Nainen 3, Lukkari-hanke.

Eri toimijat nostivat esille eri toimijoita, joiden toiminta on havaittu hyväksi. Esimerkiksi etsivän nuorisotyön nuorisotyöntekijä mainitsi Lukkari-hankkeen hyväksi asiaksi varhaisen puuttumisen kannalta ja nuorisotoimen työntekijä puhui PILARI lasten ja nuorten tukipalveluista menestystarinana. Tämä osoittaa siis sitä, että projekteilla on kantava voima ja niillä on helppo kokeilla uusia menetelmiä ja kehittää nuorisotyötä.

Varhainen puuttuminen. Se olis niinku aivan ehdotonta ja kyllä meillä ny tietysti onkin tukitoimia ja nyt varmaan nyt tulevaisuus varmaan rupeaakin näyttämään vähä toiveikkaimmalta, siinä mieles, että kyllä niinku tuota Lukkari-hanke on koululla ja ne tekee aika lailla kovaa työtä ja kuraattori, että se on niinku mikä on niinku uutta näillä nuorilla mitä meillä ny on, niin ennen ollu. Se oli ennen sitä aikaa ku alakouluista ja yläkouluista on leikattu kaikki pois ja harrastettu mitää ja sekin varmaan näkyy nyt meillä. Itseasias nyt tulikin mieleen, ku silloin vuonna 1992, ja aikasemmin oli kouluissa kerhoja ja kerhotoimintaa joita opettajat veti ja näin, että tavallaan se oli paljon kokonaisvaltaisempaa, että tuettiin nuoria. Mutta nyt ne on kaikki lakkautettu ja vedetty pois ja nyt ne on enemmän heitteillä ja omillansa ja nyt sitte joku Lukkari-hanke niin se on hyvä, niinku Pilarinki toiminta, että ehkä sekin nyt sitte on... Mutta kyllä sitte se tekeminen ja sellanen niinku tota, että olis niinku mahdollisuuksia osallistua johonki, niin se on mun mielestä tärkeää, olis niinku vapaita ryhmiä ja vois mennä mukaan--. Mies 5, etsivä nuorisotyöntekijä.

Ja sitte tosiaan koulupäivän jälkeen kun yhteiskunnan vaatimukset on kasvanu mahdottomasti ja vanhemmat tekee älyttömän pitkää päivää ja toki niiden on pakko, että pärjää. Mutta että se, kun alakouluikäiset tai semmoset viisitoistavuotiaatkin pääsee koulusta, niin saattaa olla viiski tuntia, ennen ku vanhemmat tulee kotia ja että just siihen rakoon pitäis saada yhteistä toimintaa ja tekemistä ja ohjattua toimintaa, missä olis aikuinen ja vanhempi mukana, niin sitä niinku ne nuoret kaipais, että on joku joka sanoo ja asettaa rajat ja valvoo mitä tehdään ja kuinka

tehdään ja on semmoista yhteistä juttua ja ne keillä on ne vanhemmat pois justiin jää hengailemaan tuonne kylille ja kaduille. Nainen 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Kuitenkin projekteihin tarvitaan kuitenkin aina rahaa ja paljon resursseja. Vaikka tarve erilaisille nuorten projekteille on suuri, silti ei voida taata, että kaikki tarvitsevat saavat niille rahoituksen. Projektit ovat kuitenkin oivallinen keino kokeilla uutta menetelmää ja sen toimivuutta. Etenkin nuorille kaivattaisiin koulun ulkopuolista toimintaa sille ajalle kun nuoren vanhemmat ovat töissä ja tärkeää toiminnassa olisi se, että siinä olisi aikuinen vastuhenkilönä.

7.3 Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ilmiönä

Ennaltaehkäisevä nuorisotyö. Kaikki haastateltavat kokivat tekevänsä jossain muodossa ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Ennaltaehkäisevä nuorisotyö miellettiin olevan nuorten ja vanhempien tukemista. Ennaltaehkäisevän nuorisotyön tehtäviksi määriteltiin nuorten aktivoimisen, erilaisen toiminnan järjestämisen ja harrastuksien tukemisen. Tiedottaminen ja vanhempien ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen ja tukeminen oli myös yksi mainittu ennaltaehkäisevän nuorisotyön tehtävä. Yksittäisinä toimijoina mainittiin usein nuorisotoimi ja seurakunta.

No, kyllä meidän toiminta on kokonaisuutena ennaltaehkäisevää ja pyritään varhaiseen haastamiseen ja meidän yhteistyö eri toimijoiden kanssa ja on meillä tiettyjä palikoita jotka ei riitä ja sitte ollaan jo siellä korjaavan puolella haetaan sinne rahoitusta ja yhteistyötä. Mutta kyllä ennalta ehkäisevä työkin on sitä mitä me tehdään nuorisotiloilla ja miten me tuetaan nuorison harrastuksia ja aktiivisuutta ja perheen hyvinvointia ja vanhempien hyvinvointia ja tota niin opetetaan vastuuta ja kerrytetään vanhempien vastuuta, koulutusta ja yritetään vaikuttaa tiedottamalla ja kampanjoilla ja meillä on omat työntekijät tuolla

vastuualueella, päihteet ja mielenterveys. Ja sitte nuorisovaikuttaminen, että kuinka sä voit vaikuttaa omiin asioihin ja kuinka sä vaikutat yhteiskunnallisesti, kuinka sä oot aktiivinen, mitä sä voit tehdä. Mä nään että se kaikki on ennaltaehkäisevää, osittain se kohdistuu koko nuorisjoukkoon, koko ikäluokkaan, osittain se kohdistuu pieneen ryhmään ja osittain se on ihan yksilöllistä. Mies 2, nuorisotoimi.

Nuorisotoimen nuorisotyö on perinteistä ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Se tavoittaa nuoria laajasti ja sen toimintaan voi osallistua kuka tahansa nuori. Toiminta on myös suhteellisen laajaa, koska kyse on kaupungin ja kuntien tuottamasta toiminnasta. Nuorisotoimen toiminta ei ole vain tilojen tarjoamista nuorille, vaan vaikuttamista ja tukemista.

Ainaki tänä päivänä se on niinku tämmöstä verkostotyötä, koska ollaan verkostossa mukana---. Mutta se on justiin tätä toimintamahdollisuuksien tarjoamista, ja sitte tuota tällästä niinku osallistumista, eli nuoret saa osallistua ja tehdä. Sitä se on. Ja tiedonkin jakamista---. Ja varmaan myös semmoista asennekasvatustakin. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Ja varmaan niinku sekin että, ennaltaehkäisevästä nuorisotyö antais enemmän eväitä sinne kotiinkin. Sellasta kasvausta ja minkä ikäiselle lapselle on sopivat rajat ja mitkä ei ja lähinnä nuorten kannalta ajateltuna se, että ollaan käytettävissä ja se että nuorelle on joku paikka mistä uskaltaa hakea apua ja tukea ja sen ei välttämättä tarvi olla mikään viranomaistaho vaan, siis tosiaan sellasta varhaista puuttumista, tarjotaan mahdollisuuksia ja vaihtoehtoja ja tukea. Nainen 5, etsivä nuorisotyöntekijä.

Etsivä nuorisotyö on ennaltaehkäisevän nuorisotyön uusin muoto ja se epäilemättä hakee vielä muotoaan ja paikkaansa verkostoista. Kuitenkin siitä on lyhyessä ajassa tullut monen toimijan, kuten esimerkiksi TE-toimistojen ja sosiaalitoimen työväline. Se toimii nuoren apuverkostoissa oivallisena lisänä ja tavoittaa etenkin ne nuoret, jotka eivät ole koulussa tai opiskele.

Yhteistyö. Yhteistyötä eri toimijoiden välillä pidettiin tärkeänä osana toimivaa verkostoa, jolla pystytään ehkäisemään nuorten syrjäytymistä ja parantaa ennaltaehkäisevää nuorityötä. Jokainen haastateltava mainitsi ainakin yhden tahon, jonka kanssa tekee ennaltaehkäisevää nuorisotyötä yhteistyössä. Yleinen toteamus oli, että ilman yhteistyötä ja verkostoitumista on vaikea auttaa nuorta kokonaisvaltaisesti, kuitenkin parannettavaa ja kehitettävää tässäkin on vielä.

Kaikki on meidän yhteistyökumppaneita. Pyritään rakentamaan se verkosto ja verkko niin tiiviiksi, että siellä on nää ongelmat tiedossa ja niihin pystyttäisiin puuttumaan ja kaikilla on rooli hoitaa tätä laajaa tehtäväkenttää ja siinä mielessä niin olemme vain yksi toimija siinä--. Että pyritään poistamaan päällekkäisyyksiä, mutta niin, tehdään yhdessä ja vaikutetaan niin paljon kuin mahdollista. Mies 2, nuorisotoimi.

Kyllä siis koulut tekee, ja tuota niin koulun oppilashuolto ja kuraattorit ja kyllä siis niinku tota nuorisotoimet ja seurakunta ja järjestökin, ku puhutaan urheiluseuroista, mutta toisaalta vois osoittaa urheiluseurojaki vähä syyttävällä sormella, siinä, että se tietys vaihees vaihtuu sellaseksi ammattimaiseksi ja jos sä et käy tarpeeksi harkoissa ja muuta, niin tipahdat vähintään vaihtopenkille ja sitte siitäkin pois... ja se on aika kallista, pitäis niinku lisätä yhteiskunta vastuuta ja kehittää semmosia harrastuspiirejäkin. Mihin vois tulla vaan. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Yhteistyön tärkeimpinä piirteinä pidettiin sen maksuttomuutta ja mielekkyyttä. Lisäksi toiminnan ei saisi olla liian vaativaa. Järjestöjen, etenkin urheiluseurojen toiminnasta mainittiin se, että se muuttuu jossain vaiheessa niin ammattimaiseksi, että sen mielekkyys voi monelta nuorelta kadota siinä vaiheessa. Järjestöjen toiminnalle olisi hyvä kehittää jokin vastaava harrastuspiiri, jossa ei kumminkaan vaadittaisi kilpailua tulevaisuudessa.

Harrastuspiirien kautta nuori voisi saada uusia kokemuksia, mielekkyyttä arkeen ja ehkä löytää harrastuksen.

Hyvät menetelmät ja kehittäminen. Omassa työssä muutamat haastateltavista mainitsivat mielestään hyviä menetelmiä tehdä ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Kuitenkin suurin osa haastateltavista keskittyi vahvasti kehittämisen teemaan ja kuinka ennaltaehkäisevää työtä voitaisiin kehittää ja miten. Tärkeänä pidettiin myös, että oma taho on mahdollisimman matalan kynnyksen paikka ja että nuoren on mukava sinne tulla ja myös hakea apua.

No justiin ne ryhmätykset on yksi semmonen, et se on niinku sellanen. Se on silloin ku seiskat menee tai siis ku ne alottaa koulun niin siinä on ne ryhmätykset. Mutta kyllä se on sitte niinku se kaikki toiminta mitä me tehdään menee siihen ennaltaehkäisevään kuitenkin, niinku tavallisen nuorisotyön puolella. Yritetään pitää toiminta mahdollisimman matalankynnyksen paikkana, eikä täällä pakoteta mihinkään. Ku tää niin perustuu vapaaehtoisuuteen ja mutta kuitenkin on toimintaa, että nuoret pysyis seurakunnan toiminnas mukana. Nykypäivänä se on tosi hankalaa, ku tuntuis että nykypäivänä kaikki eroaa kirkosta. Se on, että edes jollaki tavalla saa pidettyä nuoria tässä. Nainen 1, seurakunnan nuoriso-ohjaaja.

Seurakunnan nuorisotyötä leimaa sen koulumaisuus. Monet nuoret, jotka osallistuvat seurakunnan nuorisotoimintaan osallistuvat yleensä myös isoskoulutukseen ja vanhatoimintaan. Koulutukset ovat usein pitkäkestoisia ja sitovia, joten väistämättä se pudottaa jotkut nuoret toiminnasta pois. Kuitenkin ryhmätykset koettiin tärkeäksi, koska yhdeksi kriittiseksi vaiheeksi nuoren elämässä oli monet maininneet siirtymisen yhteiskouluun. Ryhmätyksien avulla saadaan oppilaita tutustumaan toisiinsa ja luomaan yhteisöllisyyttä sekä yhteistyötä eri toimijoiden välillä, kuten koulun, nuorisotoimen ja seurakunnan välillä. Lisäksi toimijat tuovat itseään näkyviin

nuorille, joten heille madaltuu kynnys hakeutua itse näihin nuorisotyön palveluihin.

Meidän työssä niin, kyllä meillä tavallaan se aika on valttia, meillä on aikaa ottaa se nuori völjyyn ja mennä sinne sosiaalitoimistoon sen kanssa tai tavata nuori kotona. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Etsivässä nuorisotyössä on hyviä puolia sen monipuolinen käytettävyys yhtenä sosiaalityön välineenä. Etsivän nuorisotyön työntekijöillä on mahdollisuus irrottautua toimipisteestään ja lähteä nuoren kanssa asioimaan eri virastoihin. Tämä madaltaa nuoren kynnystä hoitaa omia asioitaan kuntoon, kun on läsnä joku joka osaa ja haluaa auttaa.

Kehittämisen tiimoilta oli kaikilla haastateltavilla ideoita ja toiveita. Kuitenkin koettiin, että esteeksi muodostui usein resurssit ja etenkin raha. Mainittiin kuitenkin onnistumisia ja projektien merkitys on myös korostunut entistä enemmän nykypäivänä. Varhaista puuttumista korostettiin myös tässä, kuten syrjäytymisen ehkäisemisessäkin. Toiveena on, että nuoret tavoitettaisiin yhä aikaisemmin ja juuri siltä alueelta ennaltaehkäisevää nuorisotyötä tahdottaisiin kehittää vielä enemmän ennaltaehkäisevämmäksi. Todettiin myös, että ennaltaehkäisevä nuorisotyö tulisi pidemmällä aikavälillä paljon edullisemmaksi kuin korjaava nuorisotyö.

Näillä nuorilla on monesti se just ongelmana, että ne ei liiku kotoa minnekään jos niitä ei mee hakemaan ja niinku siihen vois vielä enemmän panostaa ja jos ajatellaan ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta niin, se että mikäli meidän rahoitus jatkuu niin mä oon ainaki ajatellu että, jatkossa vaan kylmästi aletaan panostaa vieläkin aikasemmin nuoriin, se että tosiaan niinku puhuttiinki et kehitettäis ryhmätoimintaa ja semmosta toiminnallista, että ku meille ei oo siihenkään myönnetty määrärahoja niin, jos olis niin se vois olla aivan toisenlaista ja sellaista mikä ei kauheasti kustantaisi. Käytäis laavulla ja paistamas makkaraa tai kehitettäis viikolla jotain toimintaa yhdessä, mikä

ei toisi suuria kustannuksia, mutta kuitenkin olis sitä yhdessä tekemistä ja sellasta, koska siitä olis se hyöty et ne lähtis sieltä kotoa ryhmään ja kokis jotain mukavaa niin, ehkä sitä kautta vois innostua että ehkä mäki vois kehittää jotaki ohjelmaa mun päiviin, tai jotain kuntouttavaa tai työharjoittelua. Nainen 5, etsivä nuorisotyöntekijä.

Eri toimijat toivoivat myös näkyvyyttä toisiltaan. Etenkin koulumaailmassa toimivat projektityöntekijät toivoivat, että nuorisotyön työntekijät näkyisivät enemmän koulumaailmassa, niin että he ja heidän toimintansa tulisi tutuiksi nuorille ja he ehkä innostuisivat enemmän toiminnasta. Yleisestikin toivottiin enemmän jalkautumista ja näkyvyyttä juuri nuorten parissa. Tämä madaltaisi nuorten kynnystä tulla erilaisiin nuorten palveluihin ja lisäisi osallistumista, toiminta ei kuitenkaan saisi olla pakottavaa tai liian tunkeilevaa.

Kyllä ehkä yleisesti mä ajattelisin että, niin kaupungin ku seurakunnankin nuorisotyö että jalkaiduttaisiin enemmän sinne nuorison pariin, esimerkiksi viikonloppusin. En sitte tiedä kuinka paljon se menee siihen ennalta ehkäisevään, ku sitte mennään sinne niitten keskuuteen. Mutta että tehtäis itemme näkyväksi ja näytettäis että oltais olemassa. Että niiden elämään pääsis sillälaila. Nainen 1, seurakunnan nuoriso-ohjaaja.

Mitä mä itte ajattelen, niin ne nuorisotoimen tyypit vois itte näkyä enemmän täällä koululla. Toki ne resurssit on huonot ja ei ne kerkiäkään. Mutta se olis niinku aivan ihanne, että jos pystyis järjestämään täällä kaikennäköistä kivaa. Nainen 3, Lukkari-hanke.

Nuorisotyön työntekijöiden näkyvyyden lisääminen helpottaisi nuorten hakeutumista nuorisotyön palveluihin. Monesti nuori ei uskalla tai halua itsenäisesti hakeutua mihinkään toimintaan, ellei joku nuoren ystävistä tai tutuista käy ennestään siellä, tai jos hän ei ole koskaan tutustunut koko toimintaan tai paikkaan. Markkinointi ja etenkin konkreettinen näkyvyys nuorille lisäisi varmasti erilaisten nuorisotyön toimijoiden kävijöiden määrää.

Meillä on tota niin niin monenlaisia kokeiluja menossa, ja toiset on pidemmällä ja toisia suunnitellaan. Se on ehkä niinku näiden kokeilujen ja eri kumppanuuksien kautta haetaan uutta ideaa ja vaikuttavampaa toimintaa ja jos nyt yhden nostais täs niin, PILARI- lastentukipalvelu on toiminu pari vuotta ja ollu kokeilussa ja se on hyvin ottanu paikkansa ja se on yksi menestystarina, joka on yhdistäny eri toimijat, jotka toimii hyvin eri lähtökohdista, jos ajattelee sairaanhoitoa ja nuorisotyötä, niin perinteisesti niissä on se välimaasto siinä, mutta me ollaan pystytty kartoittamaan osaamista ja ammattitaitoa ja sillä pystytty vaikuttamaan ennaltaehkäisevästi--. Projekteista tulee lisää voimavaroja ja haetaan uutta tapaa ja niissä on, projektin ideahan on että siinä on mahdollisuus kokeilla, että onnistuuko vai eikö onnistu. Parhaat sieltä ongitaan ja yleensä siihen liittyy kehittäminen ja toiminnan uudelleen organisointi tai jotain muuta. Sehän on jatkuvaa. Mies 2, nuorisotoimi.

Moniammattillisuus on nykyään monessa toimialalla avainsana. Erilaiset projektit ja verkostotyöt lisäävät palveluiden toimivuutta ja tavoitteellisuutta. Sosiaalialalla tämä on erityisen tärkeää, koska kyse on usein asiakkaasta, jota ei voi auttaa vain yhden toimijan kautta. Etenkin ennaltaehkäisevästä näkökulmasta tiivis verkostotyö on ensiarvoisen tärkeää, että asiat voitaisiin korjata ennen niiden muodostumista todellisiksi ongelmiksi.

Muutaman haastateltavan vastauksissa tuli ilmi maahanmuuttajanuorille suunnattuihin tarpeeseen ja niiden vähäisyyteen. Kulttuurien moninaisuus on tiedostettu nyt myös Suomessa entistä paremmin ja havaittu kulttuurien erilaisuus ja niiden mahdolliset erityistarpeet. Siksi opinnäytetyössäni halusin tuoda kokemukseni ja havainnointini Belgiasta esiin, koska nykypäivänä Suomessa nuorisotyössä on niin paljon monikulttuurisuutta ja pakostakin menetelmiä on kehitettävä monipuolisemmaksi ja niissä on otettava tarkemmin huomioon eri kulttuurien tavat ja normit.

Palvelut on aika hyvässä kunnossa tällä hetkellä. Vapaa-ajan mahdollisuudet on parantunu jatkuvasti ja vaihtoehtoja löytyy. Ja

edelleen on sellasia tuota niin, hoitamattomia tai huonossa on opiskelijoiden hyvinvointi ja maahanmuuttajien tilanne. Se on varmasti keskeneräinen ja vaatii paljon työtä. Ja sitte se että, sitte kun luulee, että asiat on hyvin niin siellä on oven takana odottomassa seuraava. Koskaan ei voi heittäytyä yltiöpositiiviseksi. Kulttuurien oppiminen ja ymmärtäminen ja nämä, nii ja toisalta ymmärtäminen tätä pohjalaista kulttuuria, niin se on puolin ja toisin ottaa aikaa, mutta toivottavasti ei liian kauan aikaa. Mies 2, nuorisotoimi.

Kaipaisin Seinäjoelle tyttöjen taloa. Sitä on kokeiltu joillakin tavalla, mutta se ei ehkä ottanu niin tulta alleen, mutta tällä hetkellä mä nään sen, että ehkä senkin kannalta kun noita maahanmuuttajia on paljo, niin niissä voi olla paljon sitä, että tytöt ei pääse tulemaan, kun siellä on poikia. Että se olis niillekin kauheen hyvä ja muutenkin mä nään että se olis niinku tytöille iham oma paikka koska, kyllä suuremmaksi osaksi tällä hetkellä musta tuntuu että nuopparilla on enemmän poikia. Nainen 4, Lukkari-hanke.

Ja enemmän myös sellaista mitä mä toivon, on että tulis joku tämmönen niinku poika/mieskerho, koska on paljon sellasia poikia, jotka on isättömiä, heillä ei oo niinku ketään siitä, niin tulis sitä normaalia miehen mallia. Nainen 3, Lukkari-hanke.

Nuorisotyön tulevia haasteita varmasti tulee olemaan juuri monikulttuurisuus ja maahanmuuttajanuorten huomioiminen ja heidän tavoittaminen. Nuorisotyöllä on hyvä mahdollisuus toimia kotouttamisen tärkeänä osana, että saadaan maahanmuuttajanuoret osallistumaan muiden nuorten kanssa toimintaan ja etteivät he eristyisi suomalaisista nuorista.

Tulevaisuus. Tulevaisuus näytti yleisesti aika tasaiselta, kuitenkin enemmän negatiiviselta kuin positiiviselta. Mahdolliset säästötoimenpiteet ja resurssien puute vaikuttaisi haastateltavien mielestä paljon ennaltaehkäisevän nuorisotyön tarpeellisuuden määrään ja sen toteuttamiseen. Projektien

työntekijät suhtautuivat hieman erilailla, koska he ovat saaneet toiminnalleen tietyn rahoituksen ja toimivat sen mukaisesti. Ehkä epävarmin tulevaisuus oli etsivällä nuorisotyöllä, joka on täysin riippuvainen rahoituksestaan. Jos rahoitus siitä loppuisi, tarkoittaisi se käytännössä koko toiminnan lakkautumista. Muiden toimijoiden työhön ei säästötoimenpiteillä nähty olevan niin suurta vaikutusta.

Meillä on jokavuotiset budjetit, joten pitää tietää niinku vuotta ennemmin mitä edellisen vuoden syksynä mitä meinataan seuraavana vuonna tehdä. Mutta aika paljo on kuitenkin sellasta että pystytään järjestämään. Niin ku justiin järjestetään kaupungin kanssa yhteistyössä ja se tekee sitte paljo. Mikään ei ainakaan viime vuonna kaatunu resurssien vähäisyyteen. Tottakai resurssien vähyys vaikuttaa ku muutenki on ehkä joka paikassa suhteellisen tai siis liian pienet määrärahat nuorisotyöhön ja muutenki mitkä kohdistuu lapsiin ja nuoriin. Niin ainaki musta tuntuu että on aiva liian vähä rahaa ja ku nykymaailmas kaikki maksaa niin paljo. Nainen 1, seurakunnan nuoriso-ohjaaja.

Joo, elikkä yks tekijä, minkä mä varmaan tuos jo aikasemminki sanoin niin, et jos OKM alkaa leikkaamaan rahoitusta, joka rahoittaa suurimman osan meidän toiminnasta, että vähän jää maksettavaksi kaupungille ja Kak's kättä työpajalle niin tota mä luulen että, joko meidän toiminta lakkautetaan tai sitte kävis niin että tänne jätettäis vaan yks työntekijä, tai sitte nimettäis joku nuorisotyöntekijä joka tekee sitä etsivää työtä oman työnsä sivussa. Eli käytännössä mä näkisin sen meidän toiminnan ihan loppuna tai ainaki lähes tulkoon. Nainen 5, etsivä nuorisotyö.

Se on tietysti sekin että, lakkaa se toimintapuoli-- että jos nuorisotoimen resursseja tai työpajojen toimintaa vähennettäis niin meiltä puuttuis paikkoja mihin nuori ohjata. On meillä tavallaan nytkin välillä se ongelma, ettei me tiedetä minne ohjata nuori-- Työharjoittelupaikkoja yritetään välillä kysellä ja saadaankin. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Yleisesti tulevaisuuden synkkinä pilvinä nähtiin rahan puute ja eräänlainen arvostuksen puute nuorisotyössä. Nuorisolakiin otettiin myös kantaa, niin positiivisesti kuin negatiivisesti. Yleisesti oltiin huolissaan otsikoista mitä mediassa on esitetty, esimerkiksi nuorisotyöhön kohdennetuista säästötoimenpiteistä sekä siitä, että syrjäytyminen kuitenkin näyttäisi lisääntyvän koko ajan. Todettiin myös, että vaikka yhteistyötä on, sitä voisi vielä parantaa ja selkeyttää. Kaivattiin myös joitain vanhoja toimintatapoja, mitä ennen nuorisotyön apuna on ollut. Yhteiskunnan tehokkuuden ihannointia ja kiireellisyyttä pidettiin myös asiana, joka vaikuttaa paljon nuorison tulevaisuuteen.

Muutenki kun yhteiskunta on mennyt sellaseksi että on tehokkuusajattelua ja kaikki paikat otetaan pois. Et kyllä ennen oli harjoittelijoille paikkoja ja apupoikien paikkoja ja tämmösiä, mutta niitä ei ole enää. Semmosta hommaa, et siitä pikku hiljaa pääsis jaloilleen... Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Nuorisotyöhön kaivattiin yleisesti myös enemmän arvostusta ja nuorisolakiin tarkennusta. Koettiin, että nuorisotyö ei ole ehkä niin ajan hermolla kuin muualla sosiaalityössä ja ammatillista kehitystä ei tueta tarpeeksi. Lisäksi mainittiin sosiaalialan koulutuksessa olevan hieman puutetta nuorisotyön osalta.

Kyllä se aika synkältä tällä hetkellä tuntuu. Että tuskin yhtäkkiä löytyy miljoonia ja sit mietitään et mihin niitä käytettäis. Koko ajan on semmonen tunne, että joka paikasta leikataan. Ja ku on kymmenen vuotta nuorisotyötä tehny, niin on se vähä semmonen arvostuskysymyksen. Periaattees ku puhutaan positiivisesti nuorisotyöstä, niin käytännössä se ei näy niinku työntekijöiden palkoissa tai työntekijöiden ohjauksessa tai tämmösessä ammatillisessa kehityksessä. Vaan siihen ei niinku mun mielestä oikeesti panosteta. On toki jotku alianssit, ja verkostot ja muut, mut silti ne tärkeimmät

rahakirstun päälläistujat ohjaa sen rahan ihan johonki muuhun. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Sanotaan et nuorissa on tulevaisuus, niin silti kuitenkin tuntuu ettei se tarkota sitä. Koulussakin tuntui että nuorisotyö unohtui kokonaan opetuksesta, vaikka se on tosi tärkeä osa. Nainen 5, etsivä nuorisotyöntekijä.

Nuorisolaki on tavallaan sellanen kummajainen, et iteki teki kymmenen vuotta työtä, mitä ei tavallaan oo olemassa virallisesti. Se on vaan kans vähä sitä, että sillä ei oo sellasta virallista statusta eikä sillä oo niinku... nuorisolaki on nyt vähä tiukentunu ja tarkentunu, mutta silti vähä niinku tuntuu et se on sellanen hutaistu. Muuta lait, esim laki vanhusten palveluista ja muut on paljon jämpimpiä ja niissä ny toki liikkuu isoja rahoja ja-- nuorisolaki ei määrittele sitä tarkasti, että kuka sitä tekee. Aikasempi nuorisolaki tunnisti koulun tahoksi joka tekee nuorisotyötä, kuitenkin kaupungitki on velvoitettuja järjestämään nuorelle toimintaa ja kulttuurielämyksiä, mutta siellä ei puhuta että mitä se nuorisotyö on. Se niinku mun mielestä kuvastaa sitä, että se on semmonen kummajainen etenkin siitä ku nuori on 13 vuotias ja siitä tuonne 18 vuoteen asti. Mies 6, etsivä nuorisotyöntekijä.

Perinteisen nuorisotyön toimijoiden toiminta nähtiin kuitenkin niin vakiintuneena työmuotona, että yleisesti koettiin että se muuta muotoaan, vaikka resurssit vähentyisivätkin. Nuorisotyön paikka suomalaisessa sosiaalityössä nähtiin vankkana ja luotettiin, että se säilyy sellaisena.

Mä kumminki luulen, että ennaltaehkäisevä työ, mitä tehdään ja mitä kunnat tekee niin ja seurakunnat, niin nää liikahtaa aika hitaasti puoleen ja toiseen, niin en nää sitä puolta niin heikkona. Toki se riippuu säästöjen suuruudesta, tuota niin. Mä luotan siihen, että poliitikoilla on niin paljon viisautta, että suuria toimija ei tuu ja ainaki viime aikainen kehitys on ollut nuorisomyönteistä ja nähdään se ennaltaehkäisevä

taloudellisena hyötynä ja että se on edullista ja mutta myöskin nähdään entistä paremmin se yksilön näkökulma siihen. Että siellä on hyviä menestystarinoita, ku on tartuttu oikeeseen aikaan riittävästi. Mies 2, nuorisotoimi.

Toinen on mun mielestä se, että pitäis enemmän kartoittaa sitä, että mitä kukin tekee tai siis on paljon tahoja, jotka ei tiedä mitä toiset tekee. Nainen 4, Lukkari-hanke.

Nuorisotyön tulevaisuus tulee varmasti muuttumaan lähivuosina. Omat haasteensa nuorisotyöhön tuo monikulttuurisuus ja toisaalta resurssien määrä. Nuorten ongelmat myös kehittyvät kulttuurien ja yhteiskunnan kehityksen myötä monimuotoisemmaksi ja uusia menetelmiä on niiden myötä kehitettävä. Ennaltaehkäisevän nuorisotyön merkitys kasvaa varmasti tulevaisuudessa kun huomataan, mitä sen puute aiheuttaa pidemmälle tulevaisuuteen.

7.4 Belgian tulososio

Tässä osiossa tarkastelen Belgiassa saamiani tuloksia. Tietoisesti valitsin että käsittelen tämän tulososion erillään Suomen tulososion, ettei tuloksiin tule vääristymiä, koska on kuitenkin kyseessä täysin eri maa, menetelmät ja lait. Kuitenkin pidän kansainvälisyyttä tärkeänä ja minusta Belgian tulososio tuo vertailua Suomen tulososioon ja kertoo kuinka samat aiheet ovat näkyvillä muualla. Belgian tulososiossa nuoret joista tulokset pääasiassa kertovat ovat suurimmalta osaltaan maahanmuuttajataustaisia ja siksi tulososion tulokset varmasti näyttäytyvät erilaisina kun jos ne olisi tehty alkuperäisten belgialaisnuorten pohjalta.

Syrjäytyminen. Molemmat haastateltavat sosiaalityöntekijät harjoittelupaikassani olivat sitä mieltä, että syrjäytymistä on paljon Belgiassa. Toinen sosiaalityöntekijä (mies 3) koki, että nuorilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia kuin muilla, esimerkiksi erilaisiin aktiviteetteihin, urheiluun ja

sosiaaliseen elämään. Yhtenä syynä näihin hän piti kulttuurieroja, koska usein maahanmuuttajaperheillä oli vähän rahaa ja mahdollisuuksia toimia. Hän piti koulua yhtenä tärkeänä mahdollisuutena ehkäistä syrjäytymistä ja että vapaa-aikana on nuorella suurempi mahdollisuus astua syrjäytymisen polulle.

Toinen haastateltava (mies 4), oli sitä mieltä että syrjäytyminen johtuu ympäristön vähäisestä mahdollisuuksien tarjonnasta, lisäksi hänestä nuorilla on nykyään aikuisten ongelmat ja enää ei ole mahdollisuutta elää lapsen elämää, esimerkiksi nuori joutuu hakeutumaan töihin varsin varhain ja auttamaan todella paljon kotitöissä perheen tilanteen vuoksi (talousongelmat, suuri perhe asuu pienessä tilassa, isän puuttuminen...) Lisäksi hänestä nuorten vähäinen itsetunto vaikuttaa nuoreen siten, että tämä kehittää eräänlaisen naamarin itselleen ja esittää kovempaa ja rohkeampaa kuin oikeasti ehkä on. Lisäksi nuoren lähtökohdat vaikuttavat paljon, onko nuorella vanhempia tai pitävätkö vanhemmat kotona kulttuurimuuria yllä, eli hyväksyvätkö he länsimaalaisia tapoja tai ystäviä. Paljon myös vaikutti se, mistä nuori on tullut, koska osa harjoittelupaikan nuorista oli tullut Belgiaan pakolaisina sota-alueelta, joten lähtökohdat ovat heti erilaiset.

Syrjäytymisen ehkäisy. Mies 3, oli sitä mieltä että nuorten syrjäytymistä ehkäistäisiin parhaiten siten, ettei nuorille järjestetty toiminta olisi maksullista ja nuoria etsittäisiin aktiivisemmin kaduilta ja aktiviteettien tarjonta olisi laajempaa. Eräs tärkein seikka olisi se, että nuorille opetettaisiin mahdollisimman paljon erilaisista kulttuureista, joka lisäisi osaltaan eri kansalaisuuksien ja kulttuurien hyväksymistä ja ymmärtämistä.

Mies 4 mielestä parhain keino olisi unohtaa ympäristö ja parantaa nuorien itsetuntoa ja antaa nuorille enemmän mahdollisuuksia. Hänestä voimaannuttamisen avulla voitaisiin nuoret saada ymmärtämään heidän mahdollisuutensa ja se rohkaisisi heitä ottamaan kontaktia muihin nuoriin. Ongelmiin pitäisi myös puuttua paljon aikaisemmin, kuin vasta sitten kun ne on havaittu.

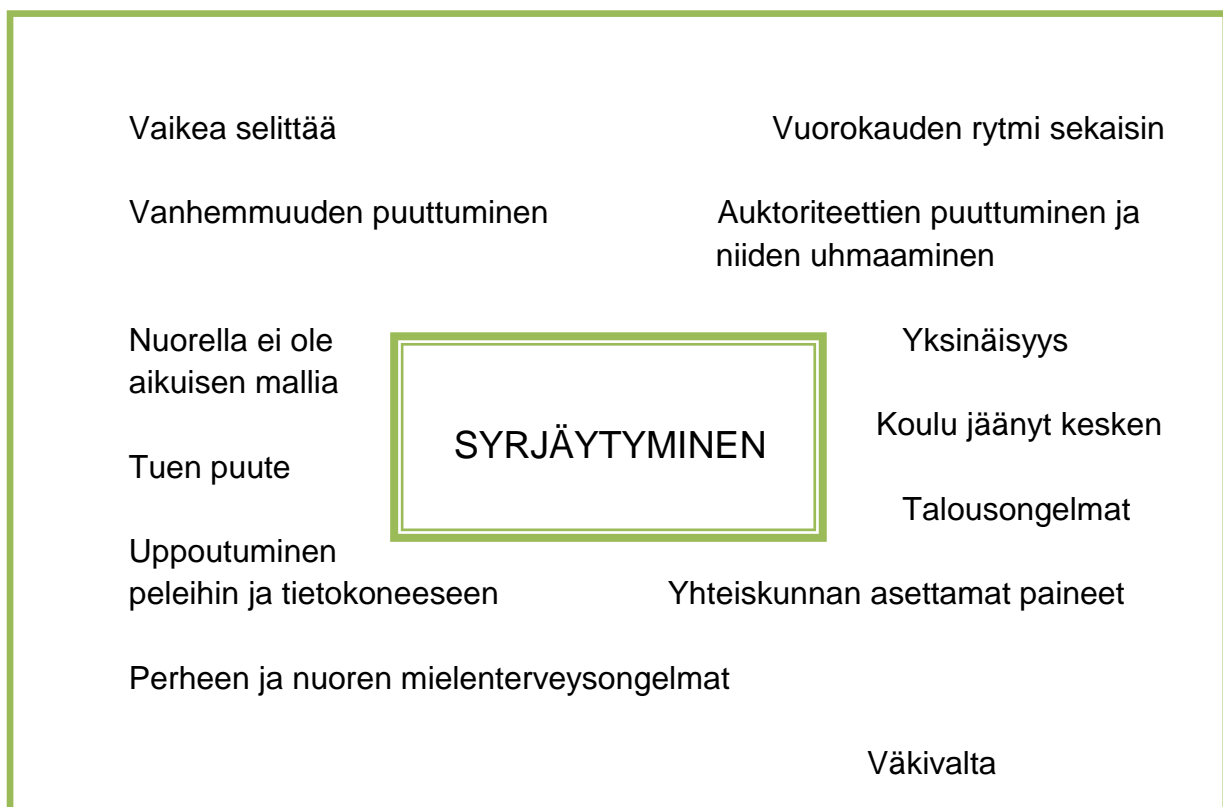
Ennaltaehkäisevä nuorisotyö Belgiassa. Mies 3 oli suhteellisen tyytyväinen Belgian tarjoamaan ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön, kuitenkin hän piti niitä alueellisesti epätasa-arvoisena. Esimerkiksi joitakin kulttuurin erikoistuneita ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimijoita on vain tietyssä osassa maassa, eikä kaikkialla, joten se luo epätasa-arvoisuutta nuorten välille. Kuitenkin hän piti johonkin tiettyyn aiheeseen (taide, musiikki...) erikoistuneita nuorisotyön toimijoita tärkeinä, koska näihin paikkoihin tulevilla nuorilla on korkea motivaatio usein tekemiseen. Hänestä ennaltaehkäisevän nuorisotyön tärkeimpiä elementtejä olivat: aktiivisuus, mahdollisuuden antaminen, toiminta ja aktiivinen etsintä.

Mies 4 keskittyi kysymyksessä lähinnä siihen, että kuinka hän parantaisi ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimintatapoja, että työn laatu paranisi. Hänestä työtä pitäisi organisoida ja markkinoida paremmin. Lisäksi hän piti nuorisotyöntekijöiden työviikkoja liian samanlaisina ja kaipasi niihin enemmän joustoa ja mahdollisuuksia muutoksiin, että voitaisiin järjestää mahdollisimman erilaista toimintaa nuorille. Hän myös kaipasi uusia koulutuksia ja kokemuksia, jotka avartaisivat nuorisotyöntekijöiden silmiä vielä enemmän nuorten ongelmille ja tilanteelle.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksissä tarkastelen tutkimustulosten tuloksia teoreettiseen viitekehykseeni. Teemahaastattelurunko on koottu teorian pohjalta, joten teoria ja tutkimustulokset vastaavat toisiaan. Teemahaastattelussa oli näkökulmana ammatillisuus ja siksi haastateltavani henkilöt toimivat työntekijöinä ja oman alansa ammattilaisina ennaltaehkäisevän nuorisotyön parissa. Ammattinimikkeet vaihtelivat ja niitä oli: seurakunnan nuorisohjaaja, projektityöntekijä, etsivä nuorisotyöntekijä, sosiaalityöntekijä ja nuorisotoimen nuorisotyöntekijä.

8.1 Syrjäytyminen ammattilaisten näkökulmasta

Kuvio 1. Nuorisotyön ammattilaisten mietteitä nuoren syrjäytymisestä.

Syrjäytyminen ilmiönä. Kuvioon olen koonnut haastateltavien mietteitä syrjäytymisestä ja mitkä asiat nuoren elämässä voivat johtaa siihen, että nuori voi syrjäytyä. Kun syrjäytyminen käsitteenä tuli Suomeen 1970-luvulla, tarkoitettiin sillä lähinnä työmarkkinoilta putoamista. Kuviosta voi päätellä, että nykypäivänä syrjäytyminen käsitetään paljon laaja-alaisemmin, mutta sitä on yhä vaikea selittää lyhyesti. (Aaltonen, Ojanen, Vihunen & Vilen 2003, 360.) Syrjäytyminen käsitteenä saanutkin kritiikkiä juuri sen laaja-alaisuuden vuoksi. Nyt se ei liity enää pelkästään työmarkkinoilta karsiutumiseen, vaan tekijät, etenkin nuoren elämässä ovat vanhemmuuden puuttuminen, aikuisen mallin puuttuminen, liiallinen uppoutuminen tietokoneiden maailmaan ja perheen ja nuoren ongelmat mielenterveyden ja väkivallan kanssa. Lisäksi syrjäytymisen riskiä lisää nuorella nuoren talousongelmat, koulun kesken jääminen ja yhteiskunnan asettamat paineet. Syrjäytymisen käsitteellä pyritäänkin usein selittämään liian laaja ilmiöjoukko, minkä todistaa jo haastateltavien antamat vastaukset ja sen, että useimmilla heillä oli vaikeuksia selittää ilmiötä yksiselitteisesti. Kuitenkin syrjäytymisen laaja-alaisuudella todistetaan se, että erilaisten ongelmien välillä on rakenneyhtäläisyyksiä, joten erilaiset ongelmat liittyvät syrjäytymiseen. (Lämsä 2009, 29.)

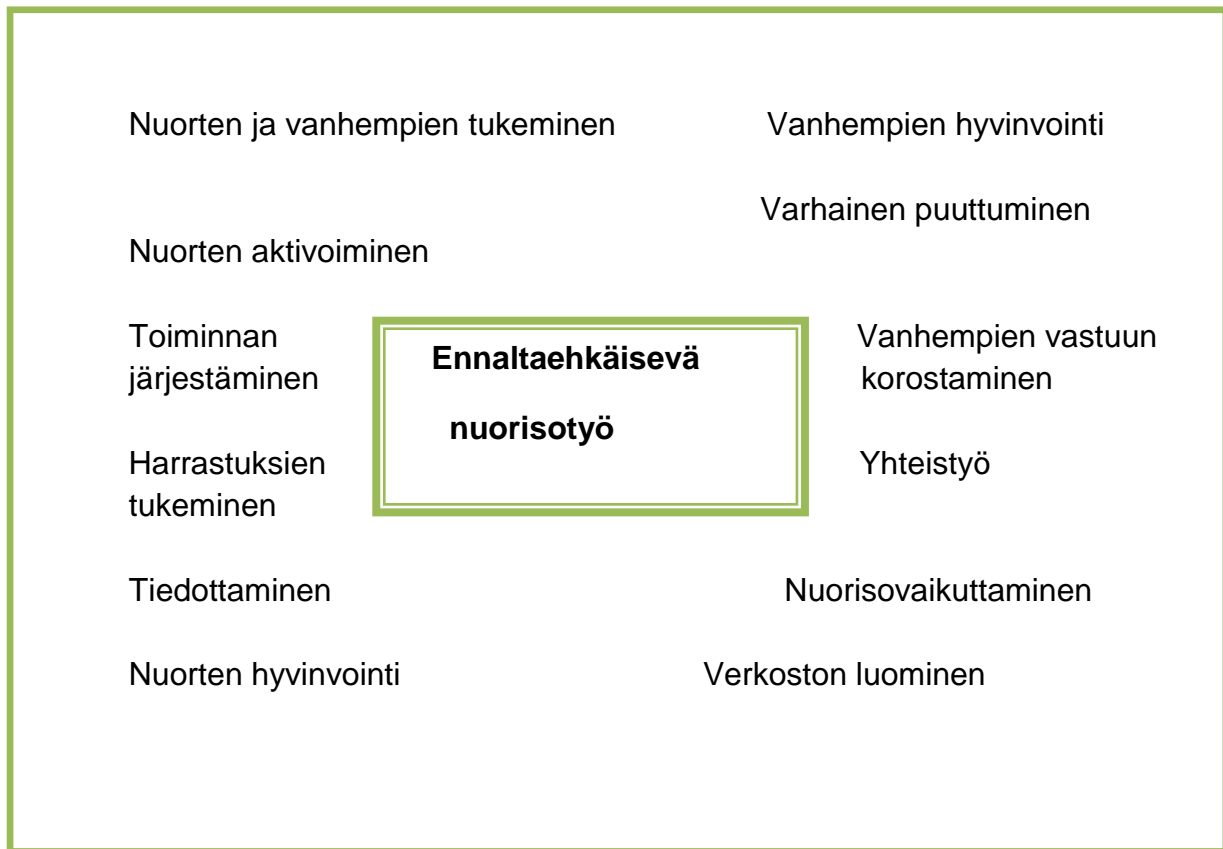
Syrjäytymisen syyt. Syrjäytymisen syitä haastateltavat löysivät monia. Kuitenkin suurin osa heistä oli sitä mieltä, että syrjäytymisen juuret lähtevät jo lapsuudesta ja usein vanhemmuuden puuttumisesta, aikuisen mallin puuttumisesta tai auktoriteetin vähäisyydestä kasvatuksesta. Lisäksi mainittiin lapsen oppimisvaikeudet ja vanhempien välinpitämättömyys lapsen ja nuoren koulutusta kohtaan. Yhtä mieltä oltiin myös siitä, että oli mahdollon määrittää tiettyä vaihetta nuoren elämässä, koska on suurin riski syrjäytyä. Tulkinnanvaraista on siis määrittää, missä vaiheessa yksilön elämää syrjäytymiskehitys alkaa. Yleisimmin sen juuret on kuitenkin löydetty jo lapsuudesta, jolloin huonon koulumenestyksen kautta ongelmat ovat siirtyneet ja kärjistyneet aikuisiän moniongelmaisuuksi. (Aho & Vehviläinen 1997, 35.) Syrjäytymisen syiksi määriteltiin epäedulliset tekijät nuoren kasvukehityksessä ja elämänkaareissa (talousongelmat, vanhemmuuden

puuttuminen, ruoka, uni, vuorokaudenrytmi), mielenterveydenongelmat, poikkeavuudet ja epäterveelliset elämäntavat. (Linnonsuo 2004, 17.)

Syrjäytymisen ajoitus. Vaikka haastateltavien mielestä oli vaikea määrittää tiettyä aikaa kun nuori voi alkaa syrjäytymään, oltiin silti sitä mieltä että yksi kriittisin vaihe on kun nuori siirtyy peruskoulusta jatkokoulutukseen. Eli ennen nuoren siirtymistä työelämään, on nuoren hankittava mieleinen koulutus itselleen. Monesti koulutusprosessissa syrjäytymisen juuret alkavat kehittyä. Ratkaisevana pidetään etenkin sijoittumista peruskoulutuksen jälkeiseen koulutukseen. Heikon koulutustaustan ja pitkittyneen työttömyyden katsotaan olevan yhteydessä alkoholiongelmiin, perheongelmiin, mielenterveysongelmiin ja rikollisuuteen. (Aho & Vehviläinen 1997, 34.)

Yhteiskunnan vaikutus. Useat haastateltavat mainitsivat yhteiskunnan muuttuneen sellaiseksi, että nuoren on vaikea joskus vastata sen odotuksiin. Koulutus ei välttämättä tuo nuorelle ammattia ja vaikka toisikin, on pätkätyöt kovin yleisiä nykypäivänä. Yhteiskunnan tehokkuusihannointi miellettiin huonona asiana etenkin nuorelle, joilla on vaikeuksia muutenkin menestyä. Voidaankin ajatella, että nuorten syrjäytymisriskiä lisää yhteiskunnan asettamat vastuut ja velvoitteet. Yhteiskunta vaatii heiltä yhä enemmän tehokkuutta ja tuottavuutta ja täytyy osata kilpailla globaaleilla markkinoilla ja olla sellainen yksilö yhteiskunnalle, joka pystyy vastaamaan panoksellaan valtion velan maksulle, hoivamenojen kasvulle, korkealle eläkevastuulle, puhumattakaan ilmastonmuutosten kustannuksista. Siltikin näistä vaateista huolimatta, nykyisen sukupolven pitäisi jaksaa pidempään työmarkkinoilla vaikka pätkätyöt ovat tulleet jäädäkseen. (Pajamäki 2011, 31-32.)

8.2 Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ammattilaisten näkökulmasta

Kuvio 2. Nuorisotyön ammattilaisten käsityksiä ennaltaehkäisevästä nuorisotyöstä.

Ennaltaehkäisevä nuorisotyö ilmiönä. Haastateltavat määrittivät ehkäisevän nuorisotyön sisältävän nuorten aktivoimista, toiminnan järjestämistä, harrastuksien tukemista ja nuorisovaikuttamista. Lisäksi sen tehtävinä pidettiin tiedottamista, vanhemmuuden tukemista ja yhteistyön ja verkoston luomista eri toimijoiden välille. Haastateltavista kaikki olivat sitä mieltä, että tekevät työssään aktiivisesti ennaltaehkäisevää nuorisotyötä. Kuitenkin esimerkiksi etsivän nuorisotyöntekijät olivat sitä mieltä, että korjaava ja ennaltaehkäisevä nuorisotyö kulkevat heillä käsikädessä, koska he kumminkin tavoittavat useammin nuoret, joilla on jo jonkin asteisia ongelmia. Nuorisotyön koko tehtäväalue keskittyy vaikuttamaan nuorten elämiseen ja toiminnan mahdollisuuksiin rakentavasti ja ongelmatilanteiden

ehkäisemiseen. Ehkäisevää työtä parhaillaan on kun nuoret liitetään mielekkääseen, ohjattuun ja tuettuun toimintaan. Ehkäisevä toiminta on jäänyt vähemmälle huomiolle sosiaalityössä, koska palveluilta vaaditaan yhä enemmän tehokkuutta ja taloudellisuutta. Lastensuojelutarpeiden voimakas kasvu on lisännyt ehkäisevän työn tarvetta ja Satkan (2009) mukaan siitä onkin tullut sosiaalityön uusi muotialue. Kuitenkin se yhä suuntaa painopisteensä jo tunnistettuihin ongelmiin eli symbolisesti kuvaten tuen kohdentumista, vasta varsinaisen ehkäisevän työn jälkeiseen vaiheeseen. (Raitakari & Virokannas 2009, 29.)

Ennaltaehkäisevän nuorisotyön hyvät menetelmät ja kehittäminen.

Haastateltavat kaikki päättelivät, että ennaltaehkäisevän nuorisotyön saralla on paljon kehitettävää, kuitenkin oltiin huolissaan samalla saatavilla olevista resursseista. Kaikki halusivat kehittää ennaltaehkäisevää nuorisotyötä vielä enemmän ennaltaehkäisevämmäksi ja varhaista puuttumista pidettiin tärkeimpänä elementtinä. yhteistyö toimintaa pidettiin hyvänä, mutta sitä toivottiin vielä enemmän ja etenkin toimijoiden tehtävien selkeyttämistä. Nuorisotyössä on siis kyettävä toimimaan hyvin yksilöllisesti, koska eri lähtökohdista tulevien nuorten taloudelliset, sosiaaliset ja hyvinvointia sekä elämänhallintaa koskevat tarpeet eroavat suuresti. Julkisen hallinnon tiukat resurssit vaikuttavat myös nuorisotyöhön ja vaarana on, että nuorisotyön erityisosaaminen ja palveluiden saanti heikkenevät. Resurssien muuttuminen voi kuitenkin johtaa siihen tilanteeseen, että toimintamalleja kehitetään ja niitä voidaan yhdistää. Työntekijöiden yhteistyötä tehostamalla ja toimintoja yhdistämällä voidaan saavuttaa säästöjä, sekä nuoret otetaan kokonaisvaltaisemmin huomioon. (Aaltonen ym. 2003, 17.)

Tulevaisuus. Koska kaikki haastateltavat olivat yleisesti ainakin vähän huolissaan nuorisotyön tulevaisuudesta, voidaan päätellä, että huolen aiheita on. Huolen määrä vaihteli toimijoiden kesken riippuen siitä, mistä heidän toimintansa rahoitus tulee. Projektissa nähtiin se hyvänä, että on varattu tietty summa ja sen puitteissa on helppo organisoida toiminta, kun taas esimerkiksi etsivässä nuorisotyössä ei voida koskaan olla täysin varmoja rahoituksen

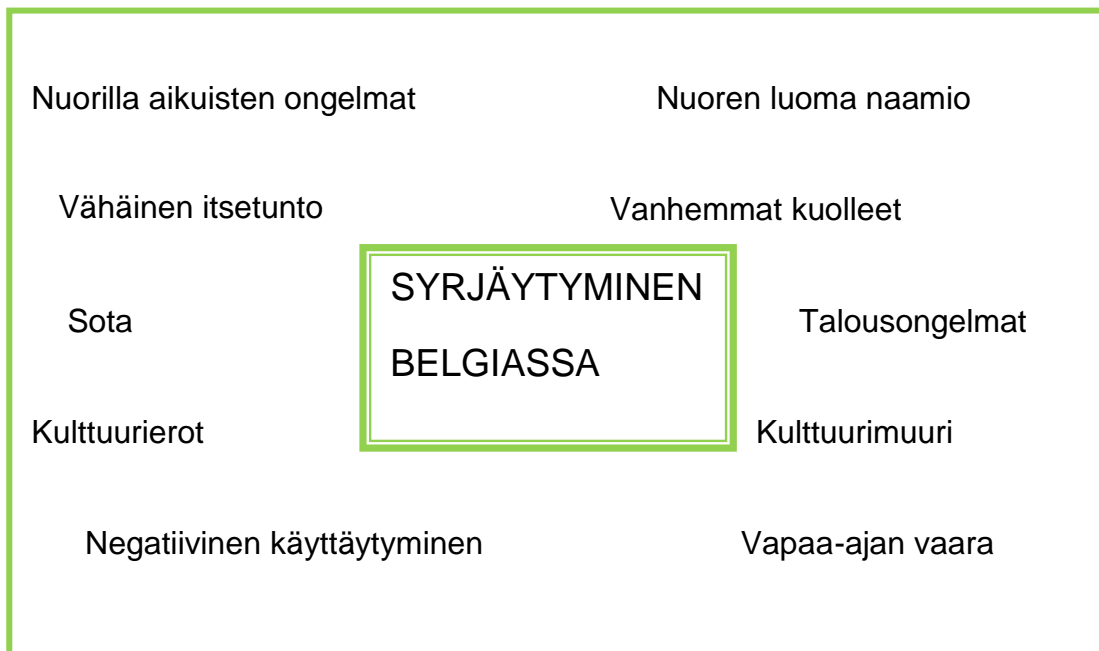
jatkumisesta. Kaupungin ja seurakunnan nuorisotyö paikkasivat resurssien vähyyttä tekemällä aktiivisesti yhteistyötä keskenään. Voidaan siis päätellä, että nuorisotyössä projektit ovat hyviä ja niiden puitteissa on helppo kokeilla uusia menetelmiä ja tiettyä rahasumma tuo myös työntekijöille vakautta työhön ja selkeyttää toiminnan ohjaamista oikeisiin asioihin. Samoin yhteistyö säästää resursseja ja tuo moniammatillisuutta nuorisotyöhön. Kuitenkin, koska nuorisolaissa on määritelty aika suurpiirteisesti se, että mikä taho järjestää nuorisotyötä ja mikä sen tarve on, aiheuttaa epävarmuutta nuorisotyöhön. Se vie työltä sen arvostusta ja siitä seuraa se, että jos jokin rahoitus lakkaa tippuu yksi nuorisotyötä tekevä taho nuorisotyön verkostosta kokonaan pois, esimerkiksi etsivä nuorisotyö.

Varhainen puuttuminen. Tutkimuksen yhtenä toistuvana teemana voitaisiin pitää varhaista puuttumista. Varhainen puuttuminen pätee niin ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön, kuin nuoren syrjäytymiseen. Haastateltavista kaikki painottivat varhaista puuttumista ja toivoivat omassa työssään, että voisivat yhä enemmän tavoittaa aikaisemmin nuoret. Ennaltaehkäisevän nuorisotyön koettiin ainakin joltain osin tavoittavan vain niitä nuoria, joilla esiintyy jo ongelmia. Lisäksi mainittiin keinojen vähyyys siinä vaiheessa, kun nuori ei poistu kotoaan ja tippuu pois koulumaailmasta. He kokivat nuorten tavoittamisen helpommaksi kun nuori on vielä koulussa ja esimerkiksi yhteiskoulussa kun opetus on muutenkin vielä luokkamaista. Korjaavan nuorisotyön merkitystä ei missään vaiheessa vähätelty, yleinen toteamus kuitenkin oli, että ennaltaehkäisevä nuorisotyö on tehokkaampaa ja edullisempaan.

8.3 Belgian tulososion johtopäätökset ja vertailu

Belgian haastatteluissa oli suuremmassa osassa monikulttuurisuus ja kuinka juuri maahanmuuttajanuorilla esiintyy paljon syrjäytymistä kulttuurierojen vuoksi. Mainittiin, että nuorilla on vanhempien ongelmat, koska joutuvat usein ottamaan vanhemman roolin perheessä. Suomen tulososiossa muutama

haastateltava mainitsi maahanmuuttajien kasvun yhdeksi syrjäytymisen ja ennaltaehkäisevän nuorisotyön haasteeksi, tämä kuitenkin johtuu paljon siitä, että Suomessa on todella paljon vähemmän maahanmuuttajia ja pakolaisia kuin Belgiassa. Belgian tulososio olisi varmasti näyttäytynyt erilaisena, jos kyseessä olisi ollut belgialaisnuoret. Tämän osion tulokset pohjautuvat siis belgialaisten maahanmuuttajanuorten syrjäytymiseen.

Kuvio 3. Maahanmuuttajanuorten syrjäytyminen ilmiönä Belgiassa.

Kun kuvio kolmesta vertaa Suomen syrjäytymisen kuvioon (kuvio 1), niin voi huomata että syrjäytymisen syyt ja ilmeneminen on varsin erilainen belgialaisten haastateltavien vastauksien pohjalta, kuin Suomessa. Talousongelmat oli yhteinen tekijä, mikä tuli ilmi. Suomessa vapaa-aikaa pidetään nuoren omana positiivisena aikana, kun Belgiassa se nähtiin enemmän vaaratekijänä, jolloin nuori voi joutua huonoon seuraan ja laittomuuksiin. Lisäksi painotettiin lapsuuden puuttumista ja sitä kuinka nuoren täytyy jo varhaisessa vaiheessa ottaa vastuu perheestä ja arjesta. Suomessa huoli painottui enemmän nuoren omiin tekemisiin, koulutukseen ja siihen, kuinka vanhemmilta puuttuu auktoriteetti, kun taas Belgiassa sitä todettiin olevan liikaa, vanhemmilla on usein valta päättää siitä, mitä nuori

tekee ja keiden kanssa aikansa viettää. Lisäksi oli useita nuoria, joilla oli toinen tai molemmat vanhemmat kuolleet. Tämä osaltaan lisäsi nuoren vastuuta perheenjäsenenä.

Tutkimustulosten pohjalta voidaan päätellä, että vaikka ongelmat ja niiden syyt ovat erilaiset erimaissa, kuitenkin molemmissa painotettiin varhaisen puuttumisen tärkeyttä ja kuinka sillä ei ole koskaan liikaa painoa kun tehdään nuorisotyötä. Belgian osuudessa painotin vertailun lähinnä syrjäytymisen ilmiöön, koska ennaltaehkäisevän nuorisotyön vertailua on vaikea toteuttaa, koska lait ovat niin erilaiset ja toteuttamistavat. Kuitenkin mielestäni Suomeen voisi kehittää ja lisätä enemmän erikoistuneita nuorisotyön toimijoita, joilla saataisiin nuoret motivoitumaan oman kiinnostuksensa mukaan sellaisen tekemisen pariin, joka ehkä tulevaisuudessa voisi valmentaa heidät ammattiin. Belgiassa nuorten erilaisuus ja erilaiset tarpeet otetaan ehkä Suomea paremmin huomioon, johtuu ehkä paljon monikulttuurisuudesta, mutta uskon että Suomessakin tarve kasvaa tulevaisuudessa paljon.

9 POHDINTA

Opinnäytetyön prosessia tuki sosionomi (AMK) tutkinnolle määritellyt kompetenssit. Kompetensseja on tutkisteltu tämän lähes neljän vuoden kestävän tutkinnon aikana useampaan kertaan. Kuitenkin nyt kun ne luin opinnäytetyöprosessin aikana, havaitsin kuinka ne osaltaan kertoivat siitä, kuinka olen ammatillisesti kasvanut tämän prosessin aikana. Pohdinnassa nostan kompetensseista muutaman esiin, jotka mielestäni kuvaavat parhaiten oppimiseni ja kehittymiseni prosessia opinnäytetyön tekemisen aikana.

Sosionomin (AMK) täytyy sisäistää sosiaalialan arvot ja ammattieettiset periaatteet. Tämä päti myös opinnäytetyöni tutkimuksen tekoon, aiheen täytyi liittyä sosiaalialaan ja tutkimus tuli tehdä sosiaalialan arvojen mukaisesti. Eettisyyttä ei voi koskaan korostaa liikaa ja tämä tuli pitää mielessä koko prosessin ajan. Sosionomin (AMK) täytyy myös osata soveltaa ja arvioida erilaisia asiakastyön teoreettisia työorientaatioita ja työmenetelmiä. (ECTS -kompetenssit [viitattu 1.11.2011].) Siksi opinnäytetyössäni halusin selvittää juuri ammattilaisten näkökulmat ja tehdä niistä tutkimusta, muutenkin olen aina ollut kiinnostunut paljon ammattilaisten näkökulmista ja työn kehittämisestä sekä valituista menetelmistä. Halusin puhtaasti arvioida tutkimustani ammattilaisten haastatteluiden perusteella ja tuntui, että se toi oman hohtonsa tutkimukseen ja välillä tuntui itsestä, että oli oikea tutkija. Lisäksi haastattelujen tulokset eivät olisi olleet mitään ilman, että en ensi olisi perehtynyt laajasti teoriaan. Kuitenkin kaikki tieto ja taito pohjautuvat aina teoreettisista lähtökohdista.

Sosionomin (AMK) täytyy osata myös analysoida epätasa-arvoa ja huono-osaisuutta tuottavia rakenteita ja prosesseja alueellisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. (ECTS -kompetenssit [viitattu 1.11.2011].) Tämä houkutti tuomaan opinnäytetyöhöni myös kansainvälisenosuuden ja mielestäni se kertoo kiinnostuksesta moniammatillisuuteen ja arvostukseen eri kulttuuria kohtaan, lisäksi se voi tuoda lisää ideoita menetelmiin ja luo kehitystä. Kuitenkin kompetenssit tutkimuksellista kehittämisosaamisesta

koskivat eniten opinnäytetyöprosessia; sosionomin (AMK) tulee osata reflektiivisen, tutkivan ja kehittävän työotteen, sosionomilla (AMK) on tutkimuksellista osaamista ja hän osaa tuottaa uutta tietoa, sekä hän osaa suunnitella, toteuttaa, arvioida ja raportoida sosiaalialan kehittämishankkeita. (ECTS -kompetenssit [viitattu 1.11.2011].)

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi oli haastava, mutta loppua kohden jopa antoisa. Hankaluutta prosessiin toi aiheen valinta ja rajaaminen. Mieluisin vaihe työssä oli tutkimuksen tekeminen. Oli hienoa havaita, kuinka positiivisesti sosiaalialan ammattilaiset suhtautuivat opinnäytetyötä varten tekemiini haastatteluihin ja olivat avoimia ja aidosti kiinnostuneita aiheestani ja halusivat antaa minulle aikaa haastatteluun. Motivaatiota prosessiin toi se, että sain itse aika vapaat kädet tutkimuksen tekemiseen ja aiheeseen, koska tein sen oman kiinnostuksen mukaan. Kuitenkin, jos nyt tekisin jotain toisin niin aloittaisin prosessin aikaisemmin ja aikatauluttaisin sen selkeämmin.

Syrjäytyminen ja nuorisotyö ovat olleet minulle tässä lähes neljän vuoden aikana eräät suurimmista kiinnostuksen kohteistani. Syrjäytyminen on kiinnostanut oikeastaan aina, kuinka voisi vaikuttaa siihen niin, että huono-osaisuus vähentyisi kokonaisuudessaan. Lisäksi syrjäytymiseen vaikuttaa niin paljon yhteiskunta missä elämme, mitä siinä ihannoidaan ja kuinka yksilöä ollaan valmiita tukemaan. Nuorisotyöhön kipinä syttyi vähän kuin vahingossa kun tein erään harjoittelun nuorisokodissa ja pääsin sinne myös noin vuodeksi töihin. Alkoivat pohtimaan väkisinkin, kuinka tilanteet nuorilla voisivat olla niin erilaiset, jos vain oltaisiin tuettu ajoissa ja puututtu ongelmiin oikeaan aikaan. Lisäksi ristiriitaa loi myös se, että miksi vasta sitten tuetaan kun ongelmia on jo havaittu. Mielestäni jokaisella nuorella ja lapsella on oikeus kokonaisvaltaiseen tukeen ja arvostukseen jo syntymästä lähtien. Siksi halusin nostaa opinnäytetyössäni esille juuri ennaltaehkäisevän nuorisotyön ja sen ennaltaehkäisevän näkökulman.

Suoritin osan opiskeluistani ulkomailla Belgiassa ja halusin käyttää tilaisuutta hyväkseni ja tuoda sieltä myös jotain opinnäytetyöhöni. Koska olin jo päättänyt keväällä 2011, että teen opinnäytetyöni jotenkin nuorisotyöhön liittyen oli onni, että harjoittelupaikkani Belgiassa oli nuorisokeskus, joka oli

erikoistunut maahanmuuttajanuoriin. Opinnäytetyöhön toin siis jo kolmatta kiinnostukseni aihetta, eli maahanmuuttajatyötä, mutta rajasin tämän maahanmuuttajanuoriin. Toin työssäni havaintojani esille ja haastattelin kahta ohjaajani Belgiassa. Tutkimukseni tarkoitus ei ollut painottaa tätä osuutta liikaa, mutta tuoda silti kansainvälistä vivahdetta ja monikulttuurisuutta opinnäytetyöhöni. Lisäksi koin, että sosiaalialan työssä ollaan nykypäivänä jatkuvasti yhä enemmän tekemisissä eri kulttuurien parissa.

Toivon, että tutkimukseni nostaa keskustelua kasvavaan ilmiöön kuin nuorten syrjäytyminen ja osaltaan tukee sitä, että ennaltaehkäisevän nuorisotyön merkitystä tulisi korostaa yhä enemmän, koska se vaikuttaa laaja-alaisemmin kaikkiin nuoriin ja tavoittaa heidät hyvin. Ennaltaehkäisevää nuorisotyötä tulisi yhä enemmän kehittää vielä enemmän ennaltaehkäisevämmäksi ja varhaista puuttumista tulisi korostaa koko sosiaalialan kentällä, ei ainoastaan nuorisotyössä. Toivon, että asiaan kiinnitetään huomiota ja nuorisotyön arvostusta lisättäisiin ja etenkin kehitettäisiin vastaamaan nykynuorison tarpeita.

LÄHTEET

- Aaltola J & Valli R (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Juva: Bookwell Oy.
- Aaltola J & Valli R (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Juva: Bookwell Oy.
- Aaltonen K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Tallinna: AS Pakett.
- Aaltonen M, Ojanen T, Vihunen R & Vilén M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Aho S & Vehviläinen J. 1997. Keppi ja porkkana. Tutkimus alle 20-vuotiaita aktivoivan työvoimapolitiittisen uudistuksen vaikutuksista ja koulutuksen ulkopuolelle jäävistä nuorista. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Anttila A-H, Kuussaari & Puhakka (toim.) 2010. Ohipuhuttu nuoruus? Helsinki: Yliopistopaino.
- Arminen O. 1996. Työpajatoiminta kunnissa. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.
- Arnkil E. 1991. Peilejä. Hypoteeseja sosiaalityön ristiriidoista ja kehitysvyöhykkeestä. Sosiaali- ja terveyshallitus. Tutkimuksia 5/1991. Helsinki: Valtion painatuskeskus. Teoksessa: Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Berghman J. 1997. Social exclusion in Europe: policy context and analytical framework. Teoksessa: Lämsä A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Oulu: Oulu University Press.
- Cederlöf P. 1998. Nuorisotyön yhteiskunnallinen merkitys. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 7.9.2011.]. Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisoasiain_neuvottelukunta/julkaisut/muut_tutkimukset/Nuorisotyxn_merkitys.pdf
- Eskola J & Suoranta J. 2000. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.

- ECTS-kompetenssit. 31.8.2010. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. [Verk-kosivusto]. Sosiaaliportti.fi. [Viitattu 1.11.2011]. Saatavana: http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosion_omi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/
- Harinen P, Heikura M, Lehmus H & Vallisto M. 2008. Tappelua takapenkillä. Kokemuksia kohdennetun nuorisotyön poikien pienryhmätoiminnasta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 90. Tampere: Juvenes.
- Heikkilä M & Karjalainen J. 2000. Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Heikkilä M & Vähätalo K. 1994. Huono-osaisuus ja hyvinvointivaltion muutos. Tampere: Tammer-Paino.
- Helne T & Karisto A. 1992. Syrjäytymisen ongelma. Teoksissa: Aaltonen M, Ojanen T, Vihunen R & Vilén M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WS Bookwell Oy ja Aho S & Vehviläinen J. 1997. Keppi ja porkkana. Tutkimus alle 20-vuotiaita aktivoivan työvoimapoliittisen uudistuksen vaikutuksista ja koulutuksen ulkopuolelle jäävistä nuorista. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Helne T. 2002. Syrjäytymisen yhteiskunta. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy. Teoksessa: Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Horelli L, Haikkola L & Sotkasiira T. 2008. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa: Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy, 217-232.
- Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Honkasalo V. 2011. Tyttöjen kesken. Monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 109. Helsinki: Unigrafia.

- Honkasalo V & Souto A-M. 2008. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa: Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Huhtajärvi P. 2008. Ammatillinen etsivä työ. Teoksessa: Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy, 446-457.
- Hämäläinen J. 1996. Sosiaalipedagoginen stragedia koulutuksesta ja työstä syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla elävien nuorten auttamiseksi. Snellman-instituutin arkistosarja 1/1996 Kuopio.
- Kananen J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Juvenes Print.
- Koski P. 2008. Liikunnan ja urheilun seuratoiminta nuorisotyönä. Teoksessa: Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy, 299-318.
- Kurikka P. 1999. Perustietoa nuorisotoimesta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- L 27.1.2006/72. Nuorisolaki.
- L 13.4.2007/417 Lastensuojelulaki
- Laine T, Hyväri S & Vuokkila-Oikkonen P. 2010. Syrjäytymistä vastaan sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Launonen P. 2008. Kirkon nuorisotyö: hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa: Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy, 78-87.
- Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Lukkari-hanke. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 4.10.2011.]. Saatavana: http://www.nuorten-yst.fi/jarjestotoiminta/kehittamishankkeet/lukkari_hanke
- Lämsä A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Oulu: Oulu University Press.

- Muhonen J, Lallukka K & Turtiainen P. 2009. Pienryhmätoiminta lasten ja nuorten ehkäisevän työn menetelmänä. Jyväskylä: YAD Youth Against Drugs ry.
- Netari.fi- hanke: Valtakunnallinen ja moniammatillinen nuorisotyö verkossa. 2011. [Verkkajulkaisu.] [Viitattu 4.10.2011.]. Saatavana: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/hyvakaytanto/kuvaus/?PracticelId=80880e50-fe9a-4a97-8564-cf3a6eb843ae>
- Nieminen J. 1991. Näkökulmia nuorisotyöhön. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Nieminen J. 2008. Vastavoiman hahmo: nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa: Hoikkala T & Sell A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Hakapaino Oy, 21-43.
- Nurmi J-E, Salmela-Aro K, Anttonen M & Kinnunen H. Epäonnistumisen psykologiaa. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kiinnostukset ja ajattelutavat. Psykologia 27(6). Teoksessa: Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Pajamäki O. 2011. Perintö vai perintä. Latvia: Jelgava Printing House.
- Pietarinen, J. 1999. Tutkijan ammattietiikan perusta. Teoksessa: Lötjönen, Salla (toim.): Tutkijan ammattietiikka. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan osaston julkaisusarja 1999. Sivut 9-19. Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/1999/liitteet/tutkijan_ammattietiikka_99.pdf?lang=fi
- PILARI Lasten ja nuorten tukipalvelut. 2011. [Verkkajulkaisu.] [Viitattu 31.10.2011.]. Saatavana: <http://www.seinajoki.fi/pilari/>
- Puusa A & Juuti P. 2011. Menetelmäviidakon raivaajat -perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. Hansaprint.
- Raitakari S & Virokannas E. 2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Jyväskylä: Gummerus.
- Rönkä A. 1992. Nuoren aikuisen sosiaalinen selviytyminen: katsaus kirjallisuuteen. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston monistuskeskus.

- Rönkä A. 1995. Näkökulmia nuoren naisen sosiaaliseen selviytymiseen. Teoksessa: Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Rönkä A. 1999. The accumulation of problems of social functioning. Psykologin väitöskirja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Teoksessa: Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Rönkä A. 2000. Sosiaalinen selviytyminen lapsuudesta aikuisuuteen – ongelmien kasautumisen kolme väylää. Teoksessa: Linnossuo O. 2004. Kela, sosiaali ja terveysturvan katsauksia 61. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Satka M. 2009. Varhainen puuttuminen, moraalinen käänne ja sosiaalisen asiantuntijat. Teoksessa: Raitakari S & Virokannas E. 2009. Nuorisotyön ja sosiaalityön jaetut kentät. Jyväskylä: Gummerus.
- Siljander P. 1996. Syrjäytyminen – aatteiden murroksen kriisi. Teoksessa: Lämsä A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Oulu: Oulu University Press.
- Silvennoinen H. 2002. Nuorisopolitiikka Suomessa 1960- luvulta 2000- luvulle. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Silvennoinen H. 2001. Kunnallisen nuorisotyön arviointi. Pieksämäki: RT-PRINT OY.
- Silvennoinen H. 1993. Nuorten kouluttamattomuuden ja työttömyyden rakenteelliset yhteydet. Nuorisotutkimus 2. Teoksessa: Aho S & Vehviläinen J. 1997. Keppi ja porkkana. Tutkimus alle 20-vuotiaita aktivoivan työvoimapolitiittisen uudistuksen vaikutuksista ja koulutuksen ulkopuolelle jäävistä nuorista. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Sipilä J. 1982. Lasten sosiaaliset ongelmat alueellisessa rakenteessa. 2, Nuorten poikkeava käyttäytyminen ja yhteisön rakenne. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitoksen tutkimuksia. A, 0359-3614; 1. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Teoksessa: Aaltonen M, Ojanen T, Vihunen R & Vilén M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WS Bookwell Oy.

- Suikkanen A. 1990. Työn riskit ja yhteiskunnallisten ratkaisujen sosiaalipoliittiset ulottuvuudet. Lappi: Lapin korkeakoulun yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja. Teoksessa: Lämsä A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Oulu: Oulu University Press
- Suutari M. 2002. Nuorten sosiaaliset verkostot palkkatyön marginaalissa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 26. Helsinki: Yliopistopaino Oy.
- Tuomi J & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus
- Varto J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Vähätalo K. 1987. Suomalaisesta syrjäytymiskeskustelusta 1980- luvulla. Sosiaalipoliittinen aikakauskirja 4/1987. Teoksessa: Lämsä A-L. 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Oulu: Oulu University Press

LIITTEET

Liite 1. Sähköposti haastateltaville.

Hei!

Olen joulukuussa valmistuva sosionomi Seinäjoelta ja teen opinnäytetyötäni ennaltaehkäisevästä nuorisotyöstä ja nuorten syrjäytymisestä ja kuinka se osaltaan liittyy ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön. Opinnäytetyössäni käytän laadullista tutkimusmenetelmää ja nyt etsin siihen haastateltavia. Olisiko teillä aikaa lyhyelle haastattelulle esimerkiksi viikolla 38 tai 39?

terveisin,

Niina Suokas

niina.suokas@seamk.fi

Liite 2. Teemahaastattelun runko

Taustatiedot. Sukupuoli ja ammattinimike.

Syrjäytyminen

Mitkä mielestänne syrjäytyminen on? Mitkä syyt ja tekijät mielestänne lisäävät nuorten riskiä syrjäytyä? Mitkä menetelmät ja keinot ovat mielestänne hyviä, että syrjäytymistä voitaisiin ennaltaehkäistä?

Ennaltaehkäisevä nuorisotyö

Mitä mielestänne on ennaltaehkäisevä nuorisotyö? Mitä tahoja siinä työskentelee? Miten omassa työssäsi teet ennaltaehkäisevää nuorisotyötä? Mitkä käytännöt ovat hyviä ja mitä kehittäisit ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä?

Resurssit: Missä huomataan resurssien paljous tai vähyys? Kuinka mahdolliset säästötoimenpiteet vaikuttaisivat omaan työhön ja yleisesti nuorisotyöhön?

Tulevaisuus: Miltä mielestäsi vaikuttaa ennaltaehkäisevän nuorisotyön tulevaisuus?